

Självständigt arbete på grundnivå

Independent degree project – first cycle

Huvudområde: Pedagogik

Major Subject: Education

Motorik i förskolan/förskoleklassen

En studie om hur pedagogers attityd och erfarenheter påverkar genomförandet i förskolans/förskoleklassens verksamhet

Anna Enarsson & Kristin Persson Elverum

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. Campus Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.
Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.
Phone: +46 (0)771 97 50 00, Fax: +46 (0)771 97 50 01.

MITTUNIVERSITETET

Institutionen för utbildningsvetenskap (UTV)

Examinator: Staffan Löfquist, staffan.lofquist@miun.se

Handledare: Catharina Höijer, catharina.hoijer@miun.se

Författare: Anna Enarsson, anen1100@student.miun.se

Författare: Kristin Persson Elverum, krpe1009@student.miun.se

Utbildningsprogram: Lärarutbildning, förskola och förskoleklass, 210 hp

Huvudområde: Pedagogik

Termin, år: VT, 2014

Abstrakt

Syftet med studien har varit att beskriva hur pedagoger inom förskolan/förskoleklassen förhåller sig till motorisk träning för barnens utveckling i den pedagogiska verksamheten. I vår kvalitativa intervjustudie med nio förskollärare, fick vi pedagogernas uppfattningar och tankar om vilken *attityd* och *värderingar* de har till motorisk träning. Vi fick även svaren på vilka *erfarenheter* de har till ämnet och hur de *genomför* barns motoriska träning i verksamheten. Man kan förklara en *erfarenhet* som ett begrepp vilket innefattar kunskap om, i eller av någon händelse. Resultatet i studien synliggör att även om pedagogerna har liknande tankar angående motoriken, så tränas den olika. Vilka *attityder* och *mål* pedagogen har till den motoriska träningen spelar stor roll. Detta utifrån vilka erfarenheter man har av motorik. Det vi kan se är att *handlingen*, alltså pedagogernas arbete med barns motoriska träning, blir klart och tydligt påverkat av vilken *attityd* pedagogen har till motorikens betydelse för barn. Även hur man tolkar läroplanerna (Skolverket, 2010, 2011) och vad man utifrån dessa sätter fokus, avgör hur man arbetar med motoriken. Är *attityden* till motorik påverkat av forskning blir arbetet med den motoriska utvecklingen mer målmedveten.

Nyckelord: Barns utveckling, grundsyn, lärande, motorik

Förord

Intresset till vårt valda område väcktes när vi läste kursen *Lek, rörelse och friluftsliv* vid Mittuniversitetet Campus Härnösand, hösterminen 2013. Genom forskning, teori och praktik har vi fått *erfarenheter* om motorik och hur viktigt det är för barns utveckling och lärande. Mycket av våra *mål* med arbetet med barn är att kunna tillgodose varje barns motoriska utveckling. Detta är för oss en viktig och intressant utmaning.

Vi vill passa på att tacka vår handledare Chatarina Höjjer, för det engagemang och respons som hon har gett oss under detta arbete. Vi vill även tacka de pedagoger, som genom intervjuer har ställt upp på vår studie.

Innehållsförteckning

Abstrakt	i
Förord	ii
Inledning	1
Bakgrund	3
Motorisk utveckling	3
<i>Utvecklad motorik</i>	4
<i>Motorikens betydelse för teoretisk inläring</i>	5
Pedagogens mål och attityd till barns motoriska träning	6
Utbildningar ger pedagogen erfarenhet	7
Pedagogens påverkan av barns motoriska utveckling	8
<i>Observationer</i>	9
Sammanfattning	9
Syfte och metod	11
Syfte	11
<i>Frågeställningar</i>	11
Metod	11
<i>Urval</i>	12
<i>Genomförande</i>	12
<i>Etiska ställningstagande</i>	13
<i>Analysens genomförande</i>	14
Metoddiskussion	14
Resultat	16
Vilken attityd och vilket mål har pedagogen inom förskolan/förskoleklassen till motorisk träning?	16
<i>Sammanfattning</i>	19
Vilka teorier och erfarenheter har pedagogen inom förskolan/förskoleklassen om barns motoriska utveckling?	19
<i>Sammanfattning</i>	21
Hur genomför pedagogen inom förskolan/förskoleklassen den motoriska träningen i den pedagogiska verksamheten?	21
<i>Sammanfattning</i>	23
Diskussion	25
Pedagogens attityd och målsättning med motorisk träning har betydelse för barns motoriska utveckling.....	25
<i>Läroplanernas påverkan</i>	27

Pedagogens teori och erfarenhet om motorisk utveckling har betydelse	28
Pedagogens genomförande har betydelse för barns motoriska utveckling	29
<i>Observationer för att upptäcka avvikande motoriska rörelser</i>	31
Sammanfattning	32
Avslutande reflektioner.....	33
Förslag på vidare forskning	34
Referenser	35
BILAGA 1	38
BILAGA 2	39

Inledning

Vi ser att i dagens samhälle lockas inte barnen lika lätt till rörelseaktiviteter som de gjorde förr. Vårt samhälle har en stor digital utveckling, med allt från mobiltelefoner till lärplattor. Vi upplever att väldigt många barn ägnar mycket av sin tid åt stillasittande aktiviteter. Även barn i ett till tre års ålder gör detta. Vi känner till många barn som efter en dag på förskolan blir stillasittande vid lärplattor, dator eller tv. Redan 1985 skrev Holle (1985) som är en dansk sjukgymnast och författare, att i många barns vardag har den naturliga motoriska träningen minskat genom till exempel tv-tittande, vilket kan bidra till att barn kan hämmas i den motoriska utvecklingen. Enligt Ericsson (2005) är det viktigt att barn får stimulans till att utveckla sin motorik. Forskare är överens om att barns motoriska färdigheter har betydelse för de positiva effekterna på koncentrationsförmåga och prestation i teoretiska ämnen. Orsakerna till dessa effekter skiljer dock forskarna åt. Några av dessa positiva effekter kan bland annat bero på syreupptagningsförmågan i hjärnan eller bra lekförmåga vilket ger kompisar som lockar till lärande. Detta återkommer vi till senare i vår studie.

Barn utvecklas mycket grovmotoriskt under sina sex första år i livet. Från att i bebisstadiet ha okontrollerade rörelser till att kontrollerat styra sina rörelser och kunna utföra grundrörelserna, till exempel åla, gå och springa (Ellneby, 2007). Under dessa år är flera barn stor del av sin dagliga tid på förskolor och i förskoleklasser. Det som händer om pedagogen saknar kunskaper om motorikens betydelse är att den medvetna rörelsen glöms bort i verksamheten och därför är det viktigt med utbildningar som handlar om detta (Ericsson, 2003, 2005; Ellneby, 2007).

Innan 1998 har det varken funnits styrande mål eller läroplan i förskolan. Tellgren (2008) beskriver hur förskolans läroplan (Skolverket, 2010) har ändrat fokus från omsorg, till omsorg och strävansmål. Många pedagogers fokus ligger nu på språk, teknik, naturkunskap och matematik mot tidigare motorik och observationer. Det nya fokuset oroar Skolverket och forskare enligt Tellgren (2008). Frågan är om förskolepedagogiken, med tanke på möjlighet till lek och rörelse är på väg att försvinna alltmer, eftersom förskolan börjar likna skola. Grundskoleutredningen (2014) skriver i utredningen om att grundskolan skall bli tioårig. Det innebär att den obligatoriska skolstarten blir från att barnen är sex år. Förskoleklassen kommer då att ingå i grundskolan. Detta innebär även att Regeringen samtidigt måste kolla behovet av kompetensutveckling för lärare i förskoleklass och lärare i årskurs 1-3. Det de talar om är att få kompetensutveckling i olika undervisningsmetoder i svenska och matematik.

I flera av de verksamheter vi har gjort våra verksamhetsförlagda utbildningar i, har vi sett att pedagogernas planerade, motoriska träningar för barnen

kommer i skymundan av tidigare nämnda ämnen. Vi har även träffat de pedagoger som med stort engagemang stöttar barnen i deras motoriska utveckling. Vad är det som påverkar pedagogens genomförande av barns motoriska träning i den dagliga verksamheten i förskolan/förskoleklassen? Denna undersökning gör vi med hjälp av en kvalitativ ansats genom intervjuer.

Bakgrund

I detta avsnitt redogör vi om vad forskare anser om motorik och dess påverkande effekter utifrån den forskning och litteratur vi tagit del av. Vi tar även upp att pedagogens *mål* och *attityd* till barns motoriska träning, genom egna eller andras *erfarenheter* påverkar pedagogens handling i hur och om den motoriska träningen är medvetet planerad. Det vi vill komma åt är att man som pedagog kan ha olika *attityder* och *erfarenheter* till varför och på vilket vis barns motorik tränas.

Motorisk utveckling

Motorik är ett samspel mellan kroppens alla delar, som gör att rörelsen blir fysiologisk möjlig. Hjärnan, nerverna och musklerna har ett samspel som gör att de sätter igång och styr rörelserna, detta kallas neuromotorik (Jagtøien, Hansen & Annerstedt, 2002). Det är även kroppens fysik som påverkar människans rörelseförmåga, som till exempel styrka och smidighet. Ellneby (2007) och Ericsson (2005) förklarar motorik som en utveckling av en rörelse. Ellneby (2007) beskriver hur den motoriska utvecklingen börjar i fosterstadiet och följer oss genom hela livet. Tydligast kan vi se detta under första levnadsåret. Utvecklingen går snabbt de första åren och avtar ju äldre man blir. Jagtøien et al. (2002) skriver att en rörelse börjar som en reflexrörelse som till exempel halsreflexer, tånjningsreflexen och hållningsreflexen. Dessa har fortsatt betydelse för barns balans, rörelse och kroppshållning. Den vidareutvecklas till en viljestyrd rörelse och blir genom träning så småningom automatiserad. Ericsson (2005) menar att alla nya rörelser måste läras in, upprepas och åter upprepas tills de slutligen automatiseras. Pedagogerna har en stor roll här, eftersom många barn är till en stor del av sitt liv på förskolan. Ju fler rörelser som redan är inlärd, desto lättare kommer liknande rörelser att kunna läras in. Vid sexårs ålder blir ofta barns rörelser slängiga. I dessa fall behöver barnen lära rörelsen på nytt, vilket är enklare om de redan tidigare har den inlärd. Ellneby (2007) påpekar att barn som får träna motorik blir säkrare i de kontrollerade rörelserna.

Man skiljer på grovmotorik och finmotorik. Med grovmotorik menas stora rörelser som man gör med hjälp av armar, ben, huvud och bålens muskler. Ericsson (2005) och Jagtøien et al. (2002) menar att man måste utveckla de stora grovmotoriska rörelserna så som att krypa, gå, springa, klättra med mera. Pedagogerna kan stötta barnens träning genom lek eller vistas med barnen i naturen, där det finns mycket möjlighet till träning. När grovmotoriken är utvecklad övergår den till de finmotoriska rörelserna. I finmotoriska rörelser används mindre muskler som till exempel ögonens, ansiktets, händerna och fötternas muskler. Genom att pedagogerna låter barnen måla, klippa, pussla eller till exempel göra fingerramsor tränas dessa rörelser. Den motoriska utvecklingen sker i olika stadier och påverkas av barns tillväxt och mognad. Enligt Piaget och det konstruktivistiska perspektivet, så utvecklas barn genom

mognadsstadier. Han menar att barn inte kan hoppa över något stadium i sin utveckling. Utvecklingen sker genom samspelet mellan omvärlden och enskild person. Detta sker genom två processer som kallas adaptation och organisation. I adaptationsprocessen omvandlas något till igenkännande av något annat eller liknande. Detta kallas för assimilation. Med hjälp av tankescheman eller så kallade tankestrukturer förändras en kunskap. Detta kallas för ackommodation. När det är jämvikt mellan assimilation och ackommodation driver det barnet framåt till lärande och utveckling. Med hjälp av organisationsprocessen skapar barnet ordning och reda i sina tankar. Innehåll och struktur förändras med barns ålder. Piaget anser även att denna mognad måste tränas fram genom aktiviteter (Lillemyr, 2002).

För att kunna lära sig läsa och skriva, måste sinnesorganen fungera. Detta betyder att perceptionen måste ha nått en viss utveckling innan inlärning sker. Samspelet mellan hjärnans signaler och sinnena måste fungera. Vilket kan förklaras genom att barnen får en retning eller ett så kallat stimuli, som vidare ger en upplevelse eller känsla. När hjärnan sedan tolkar dessa sinnesintryck och jämför den med tidigare erfarenheter strävas det mot att den nya retningen ska stämma med barnens redan tidigare förväntningar, erfarenheter eller behov. Tillsammans styr och kontrollerar de våra kroppsliga rörelser. Det är viktigt att den kinestetiska perceptionen fungerar bra, då detta påverkar de motoriska rörelserna. Kinestetiska perceptionen innebär att många olika känselfunktioner samarbetar och blir ett så kallat "känselfunktionssystem". Med hjälp av dessa sinnesceller vet vi till exempel att handen är knuten även om vi inte ser den. Ett exempel är när man ska fånga en boll. Man ser bollen, armarna sträcker sig mot den innan man fångar den. Genom att barn rör sig och utforskar så använder de alla sina sinnen. (Ellneby, 2007; Ericsson, 2005; Holle, 1987; Jagtøien et al., 2002) Enligt Ericsson (2005) är inte koordinationen medfödd, utan utvecklas när det centrala nervsystemet mognar.

Utvecklad motorik

Ericsson (2005) anser att barn som har problem med de stora kroppsrörelserna, har grovmotoriska svårigheter. Detta kan hända om barn har svag muskelspänning, omogen motorik eller när barn inte har en automatiserad grundrörelse. De grovmotoriska svårigheterna kan ses genom att barn har dålig balans och är motorisk klumpiga. Man kan även se det om barn har svårt att lära sig simma, cykla eller sparka på en boll. Ericsson (2003) menar att barns motoriska bister ofta blir ett hinder både när det gäller att leka och lära. Detta stämmer väl överens med Holle (1987) som skriver att när barn har en utvecklad grundmotorik som till exempel krypa, åla, gå och inte kan koordinera rörelser, kommer barnen att få problem i fortsatt utveckling. Motoriken har betydelse för barns självkänsla (Ericsson, 2005). Mooser (2000) menar att självkänslan påverkas bland annat av sociala förhållanden, men även av att kropp och rörelse påverkar detta. Barns vardag är betydande eftersom den består av mycket kroppsrörelse. Han menar att det först är när barn är i 7-års åldern som den motoriska färdigheten påverkar självkänslan. Ericsson (2005) beskriver omogen motorik som en rörelse som är klumpig och inte koordinerad. Detta kan ibland bero på att barnet inte fått tillräckligt med

motorisk träning och därför inte fått möjlighet att utveckla det. De flesta barn med koncentrations svårigheter har ofta en omogen grovmotorik. Det är fler delar som kan påverkas av grovmotoriken, bland annat tal- och skriftinläring. Grovmotoriska svårigheter består ofta av bland annat bristande automatisering av grundrörelser, balansproblem och svag muskelspänning. Ericsson (2003) menar att om barn med särskilda motoriska brister får extra specialundervisning i träning av balans och koordinationsförmåga, så hjälper man till att förbättra deras motoriska förmåga. Kadesjö (2000) har i sin studie kommit fram till att barn som har motoriska problem i 7 års ålder även har dessa problem kvar i 8 års ålder. Deras studie visar att dessa barn får problem med läsförståelsen. Motoriska brister leder till sämre resultat i fonologi, tal och högläsning. Ericsson (2003) påstår att barn som har klumpig motorik i förskoleåldern har oftast det även i tonåren. Kadesjö och Gillberg (1999) skriver att pedagogernas kunskap om motoriska brister är viktig. Detta för att pedagogerna skall kunna hjälpa barnen tidigt med dessa problem.

Motorikens betydelse för teoretisk inläring

Flera forskare är överens om att motoriken har betydelse för teoretisk inläring. Anledningen till denna påverkan skiljer dem åt. Ericsson (2003) har gjort en studie om påverkans effekter av utökad fysisk aktivitet och extra motorisk träning i skolan. Det visar sig att genom rörelsen ökar man förbindelsen mellan hjärnhalvorna. Den ökade idrottsträningen har även gett positiva effekter på koncentrationsförmåga och prestation i teoretiska ämnen. Barn bör ha utvecklad motorik och perceptionsförmåga för att vara redo för inläring i skolan. Ericsson (2005) skriver att flera barn som har svårigheter med finmotoriken, även har det svårt med pennhållningen och får i skolåldern svårt att forma bokstäver. Barnen blir då påverkade negativt av detta i sitt skolarbete. Om barn har svårigheter med uttal är det oftast finmotorikens rörelse med tungan som är orsaken.

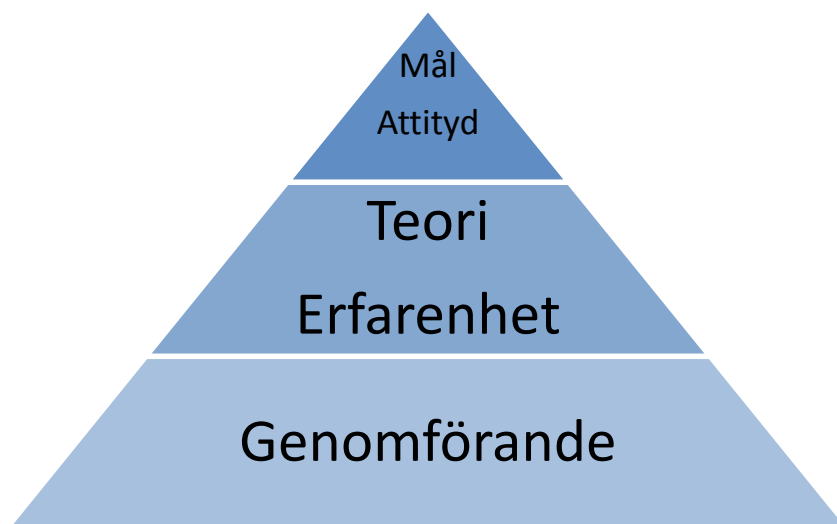
I Ericssons (2003) studie visar det att barn som fick medveten motorisk träning varje dag, blev bättre när det gällde läs- och skrivförmåga, tankefärdigheter, tal- och rumsuppfattning. Hennes studie visade även på bättre resultat i de nationella proven i svenska och matematik. I Ericsson och Karlssons (2012) studie visar det att med extra motorisk träning till barn som behöver det, förbättras inte bara motoriken utan det blir även positiva resultat i skolämnen. Det visades också i deras studie att barn med bra motorik klarade grundskolans mål bättre än de som var motorisk svaga. Enligt Moser (2000) är inte sambanden klarlagda mellan hur den motoriska och den kognitiva förmågan förhåller sig. Han menar att det inte finns något vetenskapligt stöd, som visar på att specifika rörelser är mer effektiva än andra former av rörelseträning. De norska forskarna Mjåheim och Gundersen (2005), säger att det är helt fel att det finns en direkt koppling mellan motorik och inläring. De anser att barn med god motorik leker bättre. Detta ger barn fler kamrater, vilket påverkar till att motivationen ökar att gå i skolan.

Pereira et al. (2007) har gjort en studie som visar effekterna av maximal syreupptagningsförmåga vid konditionsträning. Denna träning gjordes fyra

gångar i veckan i tre månader. Förutom att syreupptagningsförmågan ökade förbättrades även långtidsminnet och en ökad blodvolym i hippocampus, vilket kan förklaras som en kopplingsstation i hjärnan. Hippocampus påverkar vårt minne och inlärnings förmåga. Det möjliggör till att man ska kunna orientera sig. I hippocampus nybildas även nervceller. Nybildning av nervceller ökade genom träningen i samband med den ökade blodvolymen i hippocampus. Richardson och Montgomery (2005) har i sin studie kommit fram till att barn, mellan fyra och arton år, med bra kondition visar en positiv effekt på perceptuell förmåga, verbala tester, problemlösningsförmåga och tester på matematik.

Pedagogens mål och attityd till barns motoriska träning

Enligt professorerna Handal och Lauvås (2000) så avgör pedagogernas grundsyn hur man arbetar i verksamheterna. Tillsammans har de arbetat fram den så kallade praxistriangeln (figur 1). *Handlingarna* påverkas av *teorier* och *erfarenheter*, både egna och andras, som pedagogerna har. *Målet* pedagogen har med verksamheten, även enskilda aktiviteter, påverkas i *genomförandet*. *Handlingarna* påverkas även av vilken *attityd* och *värdering* pedagogen har till det som görs. Var det rätt att göra det som gjordes? Detta är en etisk legitimering. Enligt skaparna av praxistriangeln är det viktigt att medvetandegöra arbetssättet och skapa reflektioner om detta. Först då kan pedagog och/eller verksamheten utvecklas (Handal & Lauvås, 2000). Att reflektera arbetet kan liknas vid en formativ utvärdering, vilket betyder att man reflekterar över arbetet under tiden det pågår. Genom att man i arbetslaget får ta del av andras *värderingar*, tankar och *erfarenheter* kan verksamheten arbetas framåt mot gemensamma *mål* och *genomföranden*. Detta genom att pedagogen försöker förstå och förklara sitt agerande med hjälp av observationer, egna och andras *erfarenheter*, forskningsresultat och knyta detta till egna *värderingar*. Säljö (2000) skriver att i Vygotskijs, sociokulturella perspektiv lär man av varandras *erfarenheter*. Han menar att man alltid får någon kunskap med sig när man samspekar med andra. I det sociokulturella perspektivet använder man sig av ordet zon. Denna zon är där man befinner sig. Det som personen redan kan utan hjälp. En utvecklingsnivå är när man med hjälp av andra kan utvecklas vidare. Denna zon får inte vara för svår för då sker ingen utveckling. Genom att reflektera över verksamheten tillsammans i arbetslaget kan pedagogerna få denna *erfarenhet* och utveckling.

Figur1. Vår tolkning av Handal och Lauvås (2000) praxistriangel.

Utbildningar ger pedagogen erfarenhet

Tellgren (2008) skriver att 1977 blir förskollärarytbildningen en högskoleutbildning. Detta innebär att det blir en stor förändring. Från och med nu tydliggörs utbildningen och den kommer att ligga på vetenskaplig grund. Hon menar vidare att på 70-talet ligger en stor grund i utbildningen på att observera barn, detta är då ett ämne för sig i förskollärarytbildningen. Barnobservationer och dagboksskrivande är ett sätt att belysa verksamheten och förskollärarens arbete.

Timperley, Wilson, Barrar och Fung (2007) tar i sin forskning upp pedagogers professionella lärande och utveckling. Denna visar på att pedagogens kompetensutveckling är viktigt för barns lärande. Mjaaheim och Gundersen (2005) menar att det är viktigt att få kunskap och *erfarenheter* genom utbildningar. Detta för att positiva *attityder* till den motoriska träningen skall skapas. I Timperley et al. (2007) studie tas en modell av systematisk kvalitetsutveckling upp där reflektion är en stor del av arbetet. Denna cykel börjar med att pedagogen tar reda på barnens behov. Utifrån detta går fokuset vidare från barns behov till kvalitén på verksamheten. Här är pedagogens behov avgörande. Timperley et al. (2007) menar att hur pedagogen undervisar påverkar barns utveckling. Vilka kunskaper har pedagogen för att kunna möta barnens behov? Handal och Lauvås (2000) menar att kvalitén på *erfarenheterna*, som pedagogerna får genom utbildningar, påverkar deras sätt att praktiskt *utföra* teorin. Timperley et al. (2007) studie tar även upp att det är pedagogens behov av att få veta som måste gå före någon annans önskan om att få berätta när det gäller kompetensutveckling. Det är viktigt att pedagogen har ett intresse av att få veta och att tillsammans med andra reflektera och praktisera den nya kunskapen och därmed förändra i verksamheten. Efter en tid är det viktigt att göra en kontroll av resultatet. Har barnen fått möjlighet att utvecklas och på vilket vis syns dessa förändringar? Det är den sista reflektionen som ger svar på om utbildningen har gett resultat i verksamheten.

Ericsson (2003) skriver att det är viktigt att pedagogerna har goda kunskaper och *erfarenheter* för att kunna organisera, planera och använda sig av redskapsträning i gymnastiksalen, vilken tränar det grovmotoriska rörelsemönstret hos barnen. Mjaaheim och Gundersen (2005) påpekar att en pedagog som är medveten om vikten till god kvalitet på den fysiska aktiviteten, kan planera en medveten motorisk träning. Ericsson (2005) påpekar att det är viktigt med kompetensutveckling för alla pedagoger, både teoretiskt och praktiskt, för att stimulera barns motorik. Ericsson (2003) menar att om observationer på barns motoriska utveckling inte görs kan pedagogerna lätt missa en utvecklad motorik. Detta resulterar i att barnen inte ges en medveten möjlighet till träning, vilket kan påverka barnens vidare utveckling. Därför är det viktigt enligt Ericsson, att all personal får utbildning i att observera och stimulera barns motoriska utveckling.

Pedagogens påverkan av barns motoriska utveckling

Eriksson (2005) menar att det är viktigt att pedagogen ger barn möjlighet till övning och stimulans. Även om det på gården eller i skogen finns stora möjligheter till motorisk träning, så är det upp till pedagogen att låta barnen träna genom att vistas där. Likaväl som en miljö där barnen kan träna till exempel finmotoriken räcker inte. De måste få vistas i den och använda sig av pennor, saxar eller spela spel. Det handlar om att pedagogen måste ge barn möjlighet till träningen.

Ericsson (2003) påpekar att en pedagog som är engagerad har betydelse för barns utveckling och kan hjälpa dem till en god motorisk färdighet. Lillemyr (2002) skriver att i det socialkonstruktivistiska perspektivet har pedagogerna en stor roll i barns utveckling och inläring. Detta genom att locka barnen och inspirera dem. Han menar att miljön har stor påverkan på barns utveckling och att pedagogerna har ett ansvar i detta. Ericsson (2005) anser att rörelsestimulans påverkar den motoriska och teoretiska utvecklingen. Pedagogen kan hjälpa barnen mycket, genom att medvetet locka dem till vardaglig träning. Detta kan vara att låta de själva klättra upp på stolen eller klä på sig. Är träningen lättillgänglig får barnen större möjlighet till träning. Ericssons (2003) studie visar att med ökade fysiska aktiviteter förbättras barns motorik.

Ellneby (2007) skriver om hur barn lär sig genom att vara aktiva. Ju mer de tränar sin motorik, desto mer kontrollerade rörelse får de. Man kan inte göra några genvägar med de motoriska rörelserna, utan dessa behöver tränas ifrån grunden. Ellneby (2007) skriver även om hur viktigt det är att barn har roligt under sin motoriska träning. Detta kan med fördel göras tillsammans med flera barn. I det socialkonstruktivistiska perspektivet menar Säljö (2000) att människor lär sig i ett socialt sammanhang, vare sig man vill eller inte, genom samspel. I det sociala sammanhanget byter vi ständigt kunskap och *erfarenhet* med varandra. Säljö (2000) menar att medierat lärande är en samverkan mellan oss människor och artefakter (föremål), som gör att vi agerar och förstår vår lärandemiljö. Rörelsestimulansen kan påverkas genom att pedagogen använder sig mycket av barnens sinnen som är en stor del i utvecklingen.

Ellneby (2007) anser att barn som har roligt, upplever den motoriska träningen som lekfull och den behöver då inte bli jobbig. Att använda sig av fantasin är ett förslag på att göra träningen lekfull. Pedagogens roll kan vara att locka barn till fantasins värld. Fantasin är magisk och kan förvandla ett helt vanligt rum till en öde ö, som ska upptäckas. Detta kan locka till att krypa, åla, smyga, hoppa. Ja, det är bara fantasin som sätter gränserna. Det är inte bara i innemiljön motoriken kan tränas. Mjaaheim och Gundersen (2005) menar att en inspirerande utemiljö lockar barn till rörelse. Ericsson, Grahn och Skärbäck (2009) anser att förskolan och skolans utemiljö har stor betydelse för hur barn utvecklas motoriskt. Forskare har sett att barn som har en stor och vildvuxen gård utvecklar styrka, koordination, balans och koncentrationsförmåga bättre än de barn som vistas på trång och platt utegård. En bristande utemiljö gör då att barn hämmas i den motoriska utvecklingen.

Observationer

Ericsson (2003) menar att om man hjälper barn med den motoriska utvecklingen hjälper man dem även att få större chans att klara av skola och inläring. För att kunna hjälpa barnen framåt i deras utveckling är det viktigt att veta var varje barn befinner sig, så att man möter det i sin egen utvecklingsnivå med utmaningar. För att kunna göra detta är det klokt att föra någon form av loggbok eller löpande protokoll. Ericsson (2005) och Ellneby (2007) anser att det ger positiva resultat om man genomför observationer och att man med hjälp av dessa vidareutvecklar barns motoriska förmåga. En videokamera är ett bra hjälpmedel, då man i lugn och ro kan observera vidare efter övningen.

Ericsson (2003) har gjort en studie som visar på positiva effekter på perception och motorik. Hon använder sig av *Motorisk utveckling som grund för inläring* (MUGI), vilket är ett observationsschema. Detta observationsschema är ett bra hjälpmedel att använda sig av, eftersom det möjliggör tidig identifiering av barn med motoriska svårigheter. Även Holle (1987) ger förslag på ett observationsschema, som finns i hennes bok. Det är viktigt att pedagogen redan före skolstarten, ser om barn har brister. Dessa brister kan ställa till med problem för barnen och därför bör man så fort som möjligt sätta in insatser (Ellneby, 2007; Ericsson, 2003; Holle 1987).

Sammanfattning

Pedagogernas *mål* och *attityd* har betydelse för barns motoriska träning. Enligt Handal och Lauvås (2000) är det viktigt att man i arbetslaget reflekterar kring detta. Motorik förklaras som en rörelse, som bör automatiseras. Barns motoriska utveckling påverkar det teoretiska lärandet. Forskarna är dock inte överens om det är rörelsen i sig som påverkar eller om det är en god kondition som ger ökad syresättning i hjärnan (Ericsson, 2003; Pereira et al., 2007; Rickardson & Montgomery, 2005). En annan tanke handlar om att barn som är väl motoriskt utvecklade har större social kompetens vilket påverkar till ett positivt teoretiskt lärande (Mjaaheim & Gundersen, 2005).

Enligt Ericsson (2005) är kompetensutveckling viktigt för att pedagogen ska få goda *erfarenheter* om barns motoriska utveckling. Tellgren (2008) beskriver hur utbildningarna har ändrat sitt fokus. På 70-talet observerade pedagogerna ofta barns motoriska utveckling. Innan läroplanen för förskolan, Lpfö 98 (Skolverket, 2010) kom låg fokus på omsorg om barnen. Med läroplanen kom även strävansmål. I denna förändring observeras det inte lika mycket i utbildningarna, utan fokuset har flyttat till språk, teknik, naturkunskap och matematiken. Enligt Tellgren (2008) är Skolverket och forskare oroliga att förskolepedagogiken är på väg att försvinna, med tanke på möjlighet till lek och rörelse.

Pedagogens *attityd* och *erfarenheter* till ämnet visar sig i *genomförandet* i den pedagogiska verksamheten (Handal & Lauvås, 2000). I Timperley et al. (2007) studie framkommer det att reflektioner är en viktig del i kompetensutveckling. En engagerad pedagog har betydelse för barns motoriska utveckling (Ericsson, 2003). Att använda sig av vardagsträning med en bra tillgänglighet, som genom sinnena lockar till motorisk stimulans både inne och ute ger en positiv motorisk utveckling för barnen (Ellneby, 2007; Ericsson, 2005; Mjåheim & Gundersen, 2005). Det är viktigt att observera barns motoriska färdigheter för att tidigt kunna hjälpa barnen framåt i utvecklingen med en utvecklade motorik (Ellneby, 2007; Ericsson, 2005; Holle, 1987; Kadesjö & Gillberg, 1999).

Syfte och metod

Här presenterar vi vårt syfte och de frågeställningar som ligger till grund för vår studie. Vi beskriver och motiverar därefter vårt val av forskningsmetod och vårt tillvägagångssätt vid insamling av empiri och analys.

Syfte

Syftet med studien är att beskriva hur pedagoger inom förskolan/förskoleklassen förhåller sig till motorisk träning för barns utveckling i den pedagogiska verksamheten.

Frågeställningar

- Vilken *attityd* och *värdering* har pedagogen inom förskolan/förskoleklassen till motorisk träning?
- Vilka *teorier* och *erfarenheter* har pedagogen inom förskolan/förskoleklassen om barns motoriska utveckling?
- Hur *genomför* pedagogen inom förskolan/förskoleklassen den motoriska träningen i den pedagogiska verksamheten?

Metod

Vi bestämde att undersöka pedagogernas förhållande till motorisk träning för barns utveckling i den pedagogiska verksamheten i förskola och förskoleklass. Vi läste in oss på aktuell forskning och litteratur på området. Där valde vi ut relevant innehåll för vår studie. Vi valde att ta del av pedagogernas synsätt genom en kvalitativ intervju. I en kvalitativ intervju får respondenterna möjlighet att utveckla sina svar (Kihlström 2007). Detta gav även oss tillfälle att ställa följdfrågor. Vi var inte ute efter något rätt eller fel, utan pedagogernas egna upplevelser och erfarenheter. Vi ansåg att pedagoger i förskolan och förskoleklass kunde ge oss svar på detta. Deras förhållande till motorisk träning är av stor betydelse för barns utveckling, eftersom det är pedagogerna som styr stora delar av verksamheten.

Utifrån vårt syfte skrev vi ner relevanta och öppna frågor, som innebar att de hade en svag struktur och att följdfrågorna följde pedagogens tankar och inte i en bestämd ordning. Vi följde Kihlströms (2007) råd om att undvika ledande frågor. Genom en kvalitativ intervjustudie fångade vi pedagogernas uppfattningar, tankar, åsikter och upplevelser om deras syn på motoriken i verksamheten. Det är pedagogens föreställningar och uppfattningar som är det viktiga. Vi använde oss av praxistriangeln när vi tolkade vår resultat- och diskussionsdel. Intervjufrågorna (bilaga 2) 4 och 6 kopplar vi till pedagogernas *attityd* och *målsättning*. Detta är den översta delen i praxistriangeln. Delar av utsagan på fråga 4 och hela fråga 3 kopplas till pedagogens *teorier* och *erfarenheter* av ämnet, vilket blir mittenblocket på triangeln. Avslutande så

kopplar vi utsagorna på fråga 1, 2 och 5 till pedagogens *genomförande* av den motoriska träningen, till nedersta delen i praxistriangeln.

Urval

Vi intervjuade nio förskollärare, från olika förskolor och förskoleklasser i våra rektorsområden. Vi hade som mål att intervjuar tio pedagoger, men eftersom en pedagog blev sjuk så ställdes den intervjun in. Alla våra intervjuer genomfördes under vecka 8, 2014. Tanken med vårt urval av pedagoger var att hälften har gått sin utbildning före 1998, då läroplanen för förskola och förskoleklass (Skolverket, 1998) trädde i kraft. För att läsaren av vår studie ska kunna följa med och lätt förstå vilken av pedagogerna vi intervjuar, har vi valt att referera till verksamhet och examensår.

De medverkande i vår studie är:

Hilda, integrerad förskoleklass/åk 1, examensår 1974

Barbro, integrerad förskoleklass/åk1, examensår 1977

Carin, förskola, examensår 1984

Elisabeth, förskoleklass, examensår 1985

Magdalena, förskola, examensår 1989

Moa, förskoleklass, examensår 2000

Carola, förskola, examensår 2005

Emma, förskola, examensår 2008

Malin, förskola, examensår 2014

Genomförande

Vi kontaktade de aktuella pedagogerna i förskolorna och förskoleklasserna. I samband med detta lämnade vi ett missiv vilket är en skriftlig information till pedagogerna och bokade tid för intervjuerna. Pedagogerna fick veta vårt syfte med intervjun. De fick även veta att intervjun planerades pågå i 45-60 min, för att pedagogerna skulle kunna planera in intervjun i samråd med kollegor med tanke på verksamheten. Pedagogerna fick även information om att vi följer Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (Vetenskapsrådet, 2002). Kommunen, verksamheterna och de intervjuade pedagogerna benämns i vårt arbete med fingerade namn och kommer därför inte att kunna identifieras. Under intervjun använde vi oss av ljudupptagning för att kunna bearbeta materialet efteråt. När examensarbetet är slut raderas ljudupptagningen.

Intervjuerna genomfördes på respektive arbetsplats. Vi ville att de skulle känna trygghet och samtidigt göra det enklare att träffa oss. Vi genomförde intervjuerna i en ostörd och lugn miljö, för att vi och pedagogerna skulle känna oss lugna och kunna hålla koncentrationen hela tiden. En lugn miljö förhindrar även biljud med tanke på vår ljudupptagning (Björndahl, 2005). Under intervjuerna deltog vi båda två. Detta för att det gav oss en bredare förståelse av våra intervjuer. Den som inte intervjuade förde anteckningar med inriktning på följdfrågorna, medan intervjuaren kunde hålla mer fokus på samtalet. Vi var noggranna med att förklara vem som skulle föra intervjun och att den andra förde minnesanteckningar till eventuella följdfrågor. Detta för att

respondenten inte skulle känna misstänksamhet, om vad som hände under intervjun. Vi placerade oss, så den som intervjuade inte satt mitt emot pedagogen. Kihlström (2007) beskriver att detta gör det möjligt för respondenten att komma undan med blicken. Vårt mål var att få pedagogen trygg. Vi försökte att inleda varje intervju med att bygga upp en avslappnad stämning, för att göra pedagogen lugn. Intervjun började med några öppningsfrågor, som gjorde att respondenten kom igång att prata. Efter detta gav vi respondenten information om intervjuens upplägg (Kihlström, 2007). Vi berättade om syftet med intervjun, så att vi var på samma tankebana när intervjun började. Vi påminde om att respondenten hade rätt, att när som helst avbryta intervjun. Vi bad om att få använda oss av ljudupptagning. Detta för att kunna bearbeta materialet efteråt. Vi talade även om att när examensarbetet är slut raderas intervjun. Vi följde även Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (Vetenskapsrådet, 2002). Vilket innebar att pedagogens medverkan var frivillig och resultatet presenterades så att vare sig pedagogen eller verksamheten kommer att kunna identifieras. Vårt mål var att respondenten kände sig trygg med att det som sades under samtalet inte fördes vidare till igenkännande av personen eller verksamheten.

Intervjufrågorna var öppna och respondenten kunde svara med egna ord. Genom svaren kan man få reda på hur viktig respondenten tycker att frågan är och vilken kunskapsnivå hen har om den (Bryman, 2008). Vi undvek frågor som inleddes med ett "varför". Detta skulle kunna bli som ett påhopp och personen som blev intervjuad skulle kunna gå in i försvarsposition eller ge oändliga svar. Under intervjun gav vi empatisk respons i form av nickningar. Detta visade på att vi var engagerade och ville förstå. Vi försökte sammanfatta det som sagts. Det visade om vi hade förstått rätt och det gav även en möjlighet att korrigera för pedagogen. Vi insåg att det var viktigt att vi använde oss av tystnaden under intervjuerna. Tystnaden gav chans till eftertanke både hos oss och hos pedagogerna, vilket gav mer information till frågorna. Detta var enklare i de senare intervjuerna som genomfördes, eftersom vi då var säkrare i vår roll som intervjuare. När svaren ibland svävade ut, fick vi ta tillbaka samtalet till frågeställningen. Vi avslutade intervjun genom att tacka för samtalet och berättade om hur vi gick vidare med materialet genom att transkribera och analysera det.

Etiska ställningstagande

Innan studien började utgick vi från Vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer. Vid första kontakten med pedagogen lämnade vi ut ett informationsbrev, enligt *informationskravet*. Där fanns information om studiens syfte. Pedagogen blev även informerad om att medverkandet var frivilligt och att de när som helst kunde avbryta sin medverkan. Detta enligt *samtyckeskravet*. Vi berättade även att empirin som vi samlat in endast används i utbildningssyfte. Detta är Vetenskapsrådets *nyttjandekrav*. Pedagogen och verksamheten där vi har intervjuat har *konfidentialitet*, vilket innebär att dessa kommer att aidentifieras. När vi avslutade intervjun erbjöd vi att pedagogen får ta del av studiens resultat. Detta är en rekommendation av Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. (Vetenskapsrådet, 2002)

Analysens genomförande

Intervjuerna spelades in med hjälp av en diktafon. Vi delade upp materialet och transkriberade ordagrant. Detta gjordes strax efter varje intervju, för att vi lättare skulle minnas till varje bearbetning. Även frågeställningarna och följdfrågorna skrevs ner. Texterna skrevs ut på papper. Varje intervju gav mellan tre till fyra sidor text med typtext Palatino Linotype, 11,0 och enkelt radavstånd. Vi gick igenom materialet tillsammans och sammanställde varje fråga med respondentens utsaga och placerade in dessa i praxistriangelns tre områden. Utifrån detta tittade vi på likheter och skillnader i utsagorna. Med hjälp av tankekartor visades dessa på ett bildligt och översiktligt sätt. Detta var bra för att få en bild av vad vi egentligen fått för svar i vårt material. Resultatet skrevs ner och kopplades vidare till bakgrunden. I vår studie använde vi oss av vår tolkning av Handal och Lauvås (2000) praxistriangel när vi analyserade och diskuterade resultatet.

Metoddiskussion

Här diskuterar vi vår metod som vi använt under studiens gång.

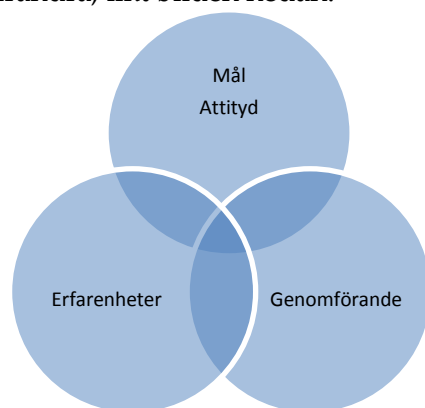
Vi valde en kvalitativ intervju för att ta reda på hur pedagoger inom förskolan/förskoleklassen förhåller sig till motorisk träning för barns utveckling i den pedagogiska verksamheten. Dessa intervjuer var ett bra sätt att använda oss av eftersom vi fick möjlighet att ställa följdfrågor till pedagogerna. Valet av att ha öppna frågor var positivt, eftersom pedagogerna även fick möjlighet att utveckla sina svar. Bryman, (2008) menar att detta sätt är mer tidsödande än slutna frågor med korta svar. Vi inte är ute efter rätt eller fel i pedagogernas svar. Respondenten fick svara med sina egna tankar av *erfarenheter* och *attityder* till barns motoriska utveckling. Kihlströms (2007) råd att inte ha ledande frågor försökte vi att följa. När vi transkriberade insåg vi att våra följdfrågor ibland var ledande. Detta förstår vi kan ha påverkat pedagogens utsaga. Vi kom ganska snart i våra intervjuer fram till att det var svårt att få ett bra svar på en dubbelfråga, till exempel "Hur observeras barnens motorik i verksamheten och hur följs den upp?" Detta gjorde att pedagogens svarade på en fråga och vi fick leda tillbaka dem till den andra.

I början av vår studie var tanken att vi skulle intervjua tio förskollärare från olika förskolor och förskoleklasser. En av förskollärarna blev dock sjuk och kunde inte medverka. Vi kan därför inte avgöra om denna intervju skulle göra någon skillnad i studiens resultat. Våra intervjuer genomfördes på pedagogernas arbetsplatser. Vårt mål var att pedagogerna skulle känna sig trygga i denna miljö. Vi såg att vår placering i rummet gjorde pedagogerna trygga, eftersom de bland annat hade en avslappnad hållning, talade lugnt utan stakning och var lugna i blicken.

Vi valde att börja med uppvärmningsfrågor. Vår ambition var att pedagogerna skulle bli lugna av dem. Vi berättade om vårt upplägg med studien, för att även detta skulle ge pedagogen en trygghet. Vi använde oss av ljudupptagning som var till stor hjälp till oss, när vi skulle analysera

pedagogernas svar. Björndahl (2005) påpekar att det är viktigt att miljön är lugn för att det ska bli så få biljud på inspelningen som möjligt. Detta lyckades vi bra med eftersom det inte fanns några biljud med i våra inspelningar. Med hjälp av diktafonen kunde vi lyssna på inspelningarna flera gånger. Dessa skrev vi ner ordagrant. Även tystnaden, när pedagogen funderade markerades. Detta gjorde att vi kunde få samma känsla, som vid intervjun. Eftersom transkriberingen gjordes i nära anslutning till varje intervju, hade vi den även i minnet med känslor och inlevelser. Vi valde att vara med båda två på alla intervjuer. Detta tycker vi var bra, eftersom vi tillsammans kunde hjälpas åt med följdfrågor. Samtidigt skulle ett deltagande av oss båda under intervjun kunna göra att respondenten kunde känna en osäkerhet och ett underläge. Därför var vi noga med att förklara varför vi båda deltog. Vi gjorde även analysen tillsammans. Detta bidrog till att tillförlitligheten i vår studie blev hög.

Vi valde att analysera vårt resultat efter Handal och Lauvås (2000) Praxistriangel. Med denna triangel kunde vi analysera pedagogernas *attityd* och *erfarenhet* till barns motoriska utveckling, men även *genomförandet* av motoriken. Denna metod hjälpte oss att strukturera upp studien och samtidigt visa på de tre delarnas påverkan av varandra. Det som stundvis gjorde analysen svår, var att utsagorna kunde placeras i flera delar samtidigt. Praxistriangeln kan även vändas upp och ner för att få samma resultat. Detta gjorde att vi stundvis ville vända på triangeln. Efter vår studie har vi kommit fram till att vi skulle vilja göra om praxistriangeln till tre lika stora cirklar som binds samman i varandra, likt bilden nedan.

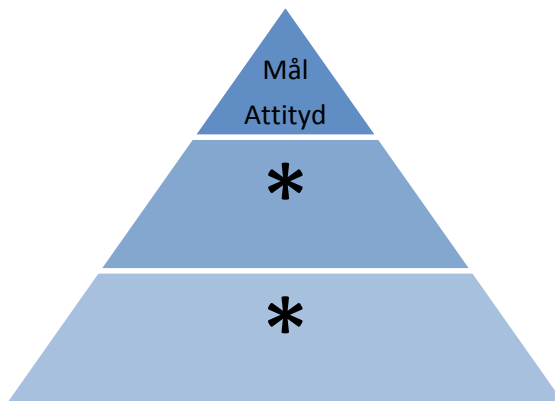

Vi tycker att pedagogens *attityd*, *erfarenhet* och *genomförande* är fristående delar, som samtidigt har lika stor betydelse i påverkan till varandra. Här ser vi praxistriangeln som lite missvisande, eftersom delarna inte är lika stora och inte heller knyts ihop på ett tydligt vis. Vi valde dock att behålla fokuset så som vi från början har presenterat praxistriangeln.

Resultat

Här går vi igenom resultatet vi har kommit fram till under intervjuerna. Dessa genomförde vi på nio pedagoger som arbetar i förskola eller förskoleklass. Pedagogerna har olika utbildningar och erfarenheter av att arbeta i respektive verksamhet. I resultat och diskussionsdelen utgår vi från Praxistriangeln (Handal & Lauvås, 2000). Genom att vi delade in frågeställningarna i tre delar, där första frågan om pedagogernas *attityd* och *mål* symboliserar toppen av praxistriangeln. Fråga två har ett fokus på *erfarenheter* och det är praxistriangelns mellandel. I den tredje frågan besvaras hur pedagogerna *genomför* den motoriska träningen, vilket då knyts till praxistriangelns undre del.

Vilken attityd och vilket mål har pedagogen inom förskolan/förskoleklassen till motorisk träning?

Översta delen på praxistriangeln innehåller mål och attityd.

Alla pedagoger i vår studie säger att den motoriska träningen finns med barnet i allt det de gör, som till exempel klättra upp på en stol, leka, hålla pennan, kläd- och mat situationer. Det finns olika skäl till varför den motoriska utvecklingen tränas. Det kan vara för att få bort småbarnsreflexerna och för att träningen gör att rörelserna automatiseras, barnet sitter still för mycket, stärka barnets självkänsla eller för att ge större chans till finmotoriken och vidare påverkan till den teoretiska inläringen.

Man ska träna bort småbarnsreflexerna, mycket ålande och krypande, alltså koordinationsträningar. Där kan jag absolut känna ett samband. De finns barn som har kvar dem, vilket gör att de blir hämmade. Det kanske gör att de har svårt att sitta på en stol, för att de inte har fått det här från grunden. De har inte fått det in i kroppen. De ska ju helt enkelt tränas bort. På de allra flesta kommer det automatiskt. Alla barnen behöver inte krypa, det har jag förstått att det behöver inte hämma någon inläring. Men där du har problem, tränar du de här bitarna så ger det en förbättring. Jo, jag är övertygad om att

finmotoriska rörelser också påverkar. Nu tänker jag på tungan och hur den påverkar barnets tal (Elisabeth, förskoleklass, examensår 1985).

Ja, men det är ju så, om inte barn har sina rörelser automatiserade och klart med det motoriska, så kan de ju inte koncentrera sig när de kommer till skolan (Magdalena, förskola, examensår 1989).

Jag upplever idag att barnen sitter mycket. När de är små bebisar sitter de väldigt mycket i babysittern. Jag tror att det har försvunnit mycket där de ligger på golvet. Där får de spelrum och kunna röra på sig, till slut kunna vända sig om på mage, lyfta huvudet. Barn är väldigt stilla sittande idag för vi har mycket med det här med tv spel, dator, plattor. Det är viktigt att vi rör oss, så vi är ett komplement till de här stillasittande som kan vara skönt när man kommer hem (Carin, förskola, examensår 1984).

Kroppskontroll och självkänsla är också nära knytet till varandra. Har man väldigt bra kroppskontroll, känner sin kropp och sig själv, vad jag orkar och kan, får man bättre självkänsla. Då tar man in saker bättre (Hilda, integrerad förskoleklass/åk 1, examensår 1974).

Jag tycker att grovmotoriken är grunden till alltihop. Har du inte grovmotoriken riktigt, då kommer inte finmotoriken heller. Då blir det tufft, om man ser för inläringen sen (Moa, förskoleklass, examensår 2000).

Flera av pedagogerna tycker att motoriska rörelser är viktigt för den teoretiska inläringen. De menar även att det finns ett samband mellan omogen motorik och koncentrationsförmåga. Några pedagoger kan se sambandet, men kan ändå inte säga att det är motoriken som avgör inverkan på den teoretiska inläringen. Hilda (integrerad förskoleklass/åk 1, examensår 1974) är en av dem som förklarar att om man är svag, kan man vara svag på många bitar. Men sen är det en del som är duktigare på det motoriska, men trots detta har problem med den teoretiska inläringen. Flera av pedagogerna anser att det är viktigt att komma ihåg att barn har olika lärstilar och tar hjälp av motorikträning för att lära barn andra saker. Den sociala träningen finns även med i motorikträningen.

Om jag går tillbaka till mig själv när jag vara barn, så kommer jag ihåg de saker som jag har utfört på skolan med kroppen. Det jag har gjort med mina händer minns jag mycket mera, än när jag har suttit och läst en bok Det bör vara lika med barn här på förskolan. Det är det de gör och skapar, som de får fram något av. Det är det de utvecklas av. De måste få använda kroppen när de gör saker (Malin, förskola, examensår 2014).

Jag kan berätta om att jag jobbade med en barngrupp med prepositioner, på, under osv i en 5 års grupp. Jag ville bara testa. Först fick de bara en stencil och då hade barnen inte många rätt. Veckan efter så fick barnen i uppdrag att dra ett kort och utföra det. Det blev som en lek. Det kunde vara ett kort på ett bord. Då fick barnet sätta sig under, på eller bredvid det. Då blev det jätte roligt. Veckan efter fick de göra stencilen en gång till, bara för att se och då hade de alla rätt. Så det är ju också ett tecken hur viktigt det är att jobba med kroppen (Emma, förskola, examensår 2008).

Om de har avvikande grovmotoriska rörelser, så har de ju ofta andra problem med inläringen eller koncentrationsförmågan. Det märks att lek och rörelse stärker läsning och balans. Det tränas koordination genom leken. Rörelseträning i grupp är ju bra, för då får de ju en socialträning och samarbete (Carola, förskola, examensår 2005).

Alla pedagoger är överens om att motoriken har betydelse för den teoretiska inläringen. Barbro (integrerad förskoleklass, examensår 1977), berättar om när barnen sprang runt skolgården eller gjorde andra aktiviteter innan de gick in på morgonen. Detta medförde att barnen hade lättare att koncentrera sig och därmed kunde de lättare att följa med i undervisningen.

Ja, stor betydelse att det hör ihop. Det är väl bevisat och forskat mycket kring det också (Carola, förskola, examensår 2005).

Alla pedagoger ser en möjlighet till motorisk träning i utomhusmiljön, där både skogen och gården är inräknad. Barns motoriska träning och utveckling sker till största delen i förskolan enligt Elisabeth (förskoleklass, examensår 1985). Hon menar att förskoleklassen är uppstyrd av övergången från förskola till skola.

Min reflexion är att förskoleklassen är lite mer skolifierat. Detta är inte till någon fördel, absolut inte! Att det ska tränas att sitta och jobba med böcker i mycket större utsträckning är självklart, eftersom det är bron mellan att man kommer från förskolan och ska in i skolan (Elisabeth, förskoleklass, examensår 1985).

Både Moa (förskoleklass, examensår 2000) och Elisabeth (förskoleklass, examensår 1985) anser att deras möjligheter till motorisk träning dock är större än i en integrerad förskoleklass, där förskoleklassen går tillsammans med årskurs ett. De som inte är integrerade styr sina verksamheter fritt.

Vi är inte beroende av raster och det ser jag som en stor fördel. De barnen som är här är 6 år. De måste få leka..... lek, lek, lek och sen jobbar vi en stund (Moa, förskoleklass, examensår 2000).

Det finns oerhört stora möjligheter, just utifrån att vi träffar barnen så ofta. Vi har i läroplanen stora möjligheter att utforma verksamheten utifrån barnens behov. Det kan jag känna att det är en större begränsning när man börjar komma upp i ettan. Då är det vissa saker som ska uppnås. Vi har ju strävansmål. De är ju en otrolig möjlighet (Elisabeth, förskoleklass, examensår 1985).

Tiden är ju ofta ett hinder. Man ska hinna med så mycket som möjligt. Läroplanen styr väldigt mycket. Man ska hinna med det och det (Barbro, integrerad förskoleklass/åk1, examensår 1977).

Förutom att tiden ska räcka till så har vi en läroplan som styr och den riktas inte på motorik, utan det är kunskap som ska med (Hilda, integrerad förskoleklass/åk1, examensår 1974).

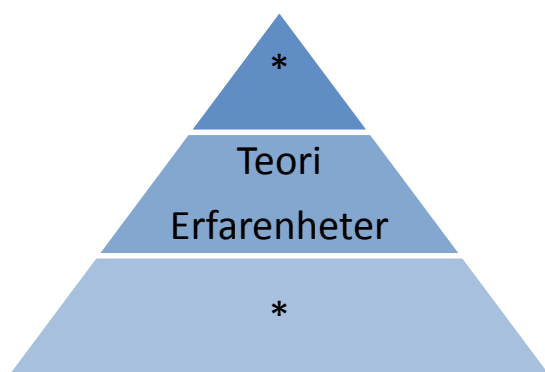
Elisabet (förskoleklass, examensår 1985) menar att kollegorna är av stor betydelse för verksamheten.

Ju mer insiktsfull och kunnig personal, desto större möjligheter. Ett hinder är att vi inte har behöriga förskollärare. Vi som förskollärare har ansvaret att lära alla att se (Elisabeth, förskoleklass, examensår 1985).

Sammanfattning

Utifrån studien, med fokus på praxistriangelns översta del, har det kommit fram att pedagogerna har liknande *attityder* till vad motorik är och hur det påverkar den motoriska utvecklingen. Det framkom även att vad som är viktigt att träna i verksamheten är beroende vilket fokus pedagogen har genom *attityd* och *målsättning*. Inom förskolan och förskoleklassen kan pedagogens *attityd* till motorisk träning beskrivas som att motoriken finns med i allt barnen gör. All rörelse är enligt pedagogerna motorisk träning, även om den inte är medveten av varken pedagog eller barn. Pedagogerna har en *attityd* till att den motoriska färdigheten har betydelse för barns teoretiska lärande, men samtidigt är inte motoriken helt avgörande. Skälen till att medvetet träna barns motoriska utveckling skiljer pedagogerna åt. Pedagogernas målsättning kan vara att det är viktigt med träning för att barnet är mycket stillasittande. Andra kan ha en målsättning med att barn ska kunna sitta stilla och koncentrera sig och därför behöver träningen. Pedagogernas *attityder* skiljer sig åt när det gäller styrdokumentet. Vissa ser möjligheterna genom dem och andra ser dem mer som hinder till den motoriska träningen.

Vilka teorier och erfarenheter har pedagogen inom förskolan/förskoleklassen om barns motoriska utveckling?

Mellersta delen på praxistriangeln innehåller teori och erfarenhet.

Pedagogerna som utbildade sig före 1998, anser sig ha fått en gedigen utbildning, med tanke på barns motoriska utveckling. Utbildningsområdena var ej valbara, utan alla fick samma grund att stå på.

Ja, det var ju väldigt, väldigt mycket rörelse. De här bitarna att man ska öva grundrörelser. Vi fick ju ständigt öva och öva och röra på oss, för då pratade de ju jämt hur viktigt det var att bara ta in abstrakt lärande i förskolan och det sitter ju som gjutet. Så det handlade väldigt mycket om motorisk träning under utbildningen (Magdalena, förskola, examensår 1989).

Utbildningarna efter 1998 var mer valbara och de gemensamma kurserna med tanke på motorik och barns utveckling berördes väldigt lite enligt pedagogerna.

När det gäller lärarutbildningen kan jag tycka att den biten är ganska torftig. När jag läste inriktning mot förskola, då var rörelsen som en del. Det var jätte bra. Det var roligt, lekfullt och bra sätt att lära på. Men jag tycker inte de på utbildningen kopplar den biten till forskning, inte "det här är bra för att det stimulerar även annan inlärning; att hjärnan utvecklas och tar emot annan kunskap", det tycker jag inte de framgick (Emma, förskola, examensår 2008).

Ett genomgående svar hos pedagogerna är att den medvetna motoriska träningen har fallit lite i glömska. Den medvetna träningen ligger oftast i idrottshallen. Flera funderingar hos pedagogerna hamnar på läroplanens förändringar.

Jag upplever inte att det är så mycket prat om motorik överhuvudtaget idag. Nu pratar man om läroplanen och sen är det vilka mål vi ska uppfylla svenska, matematik, teknik ja ni vet de där. Det är det allting kretsar kring, pedagogisk dokumentation (Malin, förskola, examensår 2014).

Tyvärr så är det så att det är mycket som faller i glömska och så gör man det bara för att man har det i ryggraden, men man håller sig inte ajour med forskningen. Efter utbildningen har jag inte tagit del av någon forskning. Man får inte så mycket till livs så. Egentligen tycker jag att man ska sätta sig ner och diskutera till exempel påklädning. Vad har vi för mål och syfte med det? Att man sätter sig ner och pratar. Men vi hinner aldrig komma dit och det är synd. För då kan man säkert bli påhittigare att det händer mer saker (Magdalena, förskola, examensår 1989).

Det var bra att alla fick en gemensam helhetsbild under utbildningen. Det är ju inget som förändras i någon större utsträckning med den motoriska träningen. Viss forskning kan leda till att vi lägger till eller drar ifrån (Elisabeth, förskoleklass, examensår 1985).

De flesta av pedagogerna kan inte ge sig till minnes att de har fått någon kompetensutveckling inom barns motoriska utveckling. Däremot har vissa pedagoger av eget intresse gått kurser som berör ämnet. Carin (förskola, examensår 1984) säger sig ha haft nytta av det i verksamheten. Det erbjuds kompetensutveckling av pedagogisk dokumentation, språk och ämnen som till exempel matematik. Även om det inte är direkt riktat mot motoriken, så menar

Elisabeth (förskoleklass, examensår 1985) att Språkbiten hade med motoriken att göra, för att tungans rörelser påverkar barnets tal.

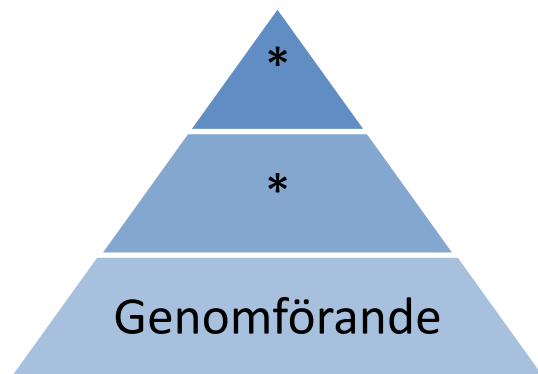
Det var mycket rim och ramsor. Dessa görs för att bland annat få tungträning (Elisabeth, förskoleklass, examensår 1985).

Sammanfattning

I vår studie visade sig att *erfarenheterna* pedagogerna har, påverkar *attityden* till den motoriska utvecklingen, men även *genomförandet* av den. I bilden från praxistriangeln ser vi *erfarenheterna* som en kärna av hela triangeln. Pedagogerna har olika *erfarenheter* av den motoriska utvecklingen. De har antingen fått den genom utbildning eller genom andras *erfarenheter*. I resultatet kommer det fram att förutom utbildning så är även pedagogens eget intresse för ämnet är avgörande till vilka *erfarenheter* hen har.

Inom förskolan och förskoleklassen kan pedagogens *teorier* och *erfarenheter* till motorisk träning beskrivas som att den ofta har fallit i glömska. Pedagogerna är överens om att motoriken inte tränas lika mycket nu som på 80-talet. Pedagogerna som gick utbildning till förskollärare före 1998, anser att utbildningarna var gedigna och bra, med tanke på barns motoriska träning. Kurserna var inte valbara utan alla fick en gemensam helhetsbild. Detta gav samma grund att stå på. Pedagogerna med utbildning efter 1998 tycker inte att barns motoriska utveckling berördes så mycket i de gemensamma kurserna. De flesta pedagoger menar att kompetensutvecklingen som ges i verksamheterna handlar mer om pedagogisk dokumentation, språk och andra ämnen än vad den berör den motoriska utvecklingen. Elisabeth (förskoleklass, examensår 1985) däremot ser att även kompetensutveckling, som till exempel handlade om språket, även berörde den motoriska träningen. Genom att använda sig av rytm och rörelse, men framför allt tungrörelsen, som är finmotorisk och påverkar talet. Elisabeths (förskoleklass, examensår 1985) *erfarenhet* av den motoriska träningen är att det inte är någon större förändring genom åren. Hon menar att forskning kan leda till att man lägger till eller drar ifrån i den medvetna träningen.

Hur genomför pedagogerna inom förskolan/förskoleklassen den motoriska träningen i den pedagogiska verksamheten?

Nedersta delen på praxistriangeln innehåller genomförande.

Pedagogerna anser att motoriken tränas i vardagen, genom lek, eventuellt i samlingar, vardagliga rutiner, pyssel, idrottshall, simhall och i utemiljö.

De tränar det hela tiden. Från att de kommer tränas motoriken med påklädning, lekar, vara ute i snön, när vi går på gympan. Alltså allt de gör är ett träningspass för barnen. De klättrar upp på skötbordet, bygger pärlplattor. Ja, alltså, de tränar i stort sätt från att de kommer till de går hem på ett eller annat vis (Malin, förskola, examensår 2014).

Det mesta vi gör främjar motorisk utveckling, till exempel matsituationer och påklädning. Det sitter i ryggraden att uppmuntra barnen att göra det själva. Inte bara för självständigheten, låt det ta tid, det är därför vi är här. Rutiner får ta tid. Det tillhör den pedagogiska verksamheten (Elisabeth, förskoleklass, examensår 1985).

Så jag tänker att när jag byter blöjor på dem, att inte bara ta dem och lyfta på dem hela tiden, utan de får ta i fingrarna så här och träna och dra sig upp till sittande innan jag lyfter ner dem. De klättrar själva upp till skötbordet. Om vi låter barnen hållas lite grann och prova, så fullbordar vi vårt uppdrag. Vi finns där och stöttar, när de ber om hjälp (Carin, förskola, examensår 1984).

En annan viktigt del i pedagogernas hjälp till barns motorik, är tillgängligheten. Spel, pussel och pärlor ska vara lätta att nå. Men även en tillåtande miljö är viktigt, både ute och inne. Carin (förskola, examensår 1984) berättar att de brukar gå till skogen ofta, detta eftersom att skogens terräng är utmanade för barnen. Där finns det rötter, nedfallna träd och stubbar som gör att barnen tränar sin grovmotorik.

Barnen behöver utmaningar, att lära sig akta sig från farligheter som Ronja Rövardotter sa. Hur ska man annars lära sig? Vissa barn vill utmana sig själva, då ska de få göra det (Carin, förskola, examensår 1984).

Pedagogerna är överens om att sinnena och den motoriska träningen hör ihop. Det går inte skilja dem åt. Sinnena lockar till lek, träning och aktivitet. Musik, rytmik, sång, dans och massagesaga är några av de aktiviteter som pedagogerna använder sig av när det gäller att träna barns motorik.

Just vad kontentan av språkutbildningen var är att det blev väldigt, väldigt tydligt hur du lär in både språket, men framförallt läsinläringen, att genom rytm och rörelse lära in till exempel alfabetet (Elisabeth, förskoleklass, examensår 1985).

Det de ser så vill de göra. Det är ju bara att titta ut, så vill de klättra i snöhögen. Hör de musik, så rör de sig automatiskt (Malin, förskola, examensår 2014).

Vi använder sinnen hela tiden, men vi styr det mer och mer till hörsel ju äldre de blir (Moa, förskoleklass, examensår 2000).

Observationer är något som görs dagligen och hela tiden, enligt alla pedagoger. Däremot menar de dock att det inte skrivs ner. De med tidigare utbildning säger att de observerar genom sin erfarenhet av observationsövningar från utbildningen. De med senare utbildning tycker att motorikobservationer glöms bort.

Det har jag alltid tänkt på. Det är nog inrutat och gammalt. Jag upplever att det här var viktigare förut. Förskollärarna som jag jobbade med, när jag som ung började arbeta inom barnomsorgen, lärde mig mycket. Just det här med gympan.... Hur ligger barnet till? Ser jag något? (Malin, förskola, examensår 2014).

Det måste vi ha mer av! Vi måste bli bättre på det. Vi observerar ju lite olika saker. Helst om de är på gympan. Hur de hoppar och kryper. Men det finns ju ingen uppföljning och dokumentation. Så det måste vi bli bättre på. Ja, liksom lite avbockning. "Kalle kan det". Det är ju bra att kolla lite, hitta något system. När det just nu är bara jag som är utbildad, så känner jag inte att det är så lätt. Det gäller att hitta något löst sätt att göra det på (Carola, förskola, examensår 2005).

Det är viktigt att man inte ser brister hos barnet, utan brister i verksamheten (Magdalena, förskola, examensår 1989).

Genomgående i intervjuerna kom det fram att det görs mycket dokumentation i de olika verksamheterna, men den är inte direkt riktad mot motoriken. Upptäcker man däremot en motorisk avvikelse, följs denna upp genom träning. Pedagogerna arbetar alla på liknade sätt. De tränar inte enskilt barn, utan hellre i grupp på ett utmanande, lekfullt och lärande sätt. Detta för att det inte ska bli ett utpekade, så kallad segregation. Alla har nytta av den motoriska träningen enligt pedagogerna.

Sammanfattning

I resultatet av vår studie framkom det att *genomförandet* av den motoriska träningen, påverkas av pedagogens *attityd* och *erfarenhet*. Detta är vad praxistriangeln symboliserar. Genom en sammanställning av två pedagoger kan vi visa detta.

Elisabeths (förskoleklass, examensår 1985) *attityd* när det gäller motoriken är att hon anser att den har betydelse för språket. Hennes *erfarenheter* har hon bland annat fått genom utbildning. Detta leder vidare till att hon, med hjälp av rim och ramsor, *genomför* mycket tungträning med barnen.

Carins (förskola, examensår 1984) *attityd* till motoriken är att barn är mycket stillasittande. Hon har ett eget intresse av att hjälpa sig själv och andra med motorisk träning. Det är genom sig själv och andra hon har fått sina

erfarenheter. Hennes *attityd* och *erfarenheter* visar sig i att hon *låter barnet träna* i alla vardagliga situationer.

Även *attityden* till läroplanen är avgörande för hur man *arbetar* med den motoriska utvecklingen. Det som genomsyrar de integrerade förskoleklassernas pedagoger är deras *attityd* till läroplanen, Lgr 11 (Skolverket, 2011). När det gäller den motoriska utvecklingen, ses läroplanen som ett hinder. Som vi tolkar det, av deras *erfarenheter*, följer de skolans tider och verksamheten består mest av språk, teknik, matematik och naturkunskap. Den planerade motorikträningen *utförs* mest i idrotts- och simhallen.

Inom förskolan och förskoleklassen kan pedagogens *genomförande* av motorisk träning beskrivas som något som tränas i vardagen, genom bland annat lek, samlingar, vardagliga rutiner, pyssel och pussel, inne och ute. Det är viktigt för pedagogerna att tillgängligheten till motorisk träning ska vara stor för barnen. En annan sak som även är viktig är att utmana barnen. För att träna på den motoriska utvecklingen använder sig pedagogerna av sinnen. Dessa lockar till lek, träning och aktivitet. De använder sig av bland annat av sång, musik och massagesagor.

De med tidig utbildning observerar mycket genom erfarenhet. Alla pedagoger är eniga om att observationer görs hela tiden, men de skrivs sällan ner. Dessa följs sällan upp. Pedagogerna påtalar att det dock inte är barnets motoriska utveckling som medvetet observeras. Om det upptäcks en motorisk avvikelse så pratar man i arbetslagen. Detta följs sedan upp genom att låta barnet träna. Dessa träningar gör man med fler än det berörda barnet. Detta för att inte få en segregation.

Diskussion

Vi är överens med Handal och Lauvås (2000) att beroende på vilken grundsyn pedagogerna har påverkas deras arbete med motorisk utveckling i de olika verksamheterna. Detta ska vi med hjälp av vår egen tolkning av praxistriangeln förklara lite närmare.

Pedagogens attityd och målsättning med motorisk träning har betydelse för barns motoriska utveckling

Det viktigaste som framkommer i undersökningen är pedagogerna har samma *attityd* när det gäller förklaringen av ordet motorik och hur den motoriska utvecklingen påverkar vidare skolgång. Trots detta tränas motoriken olika i verksamheterna. Det vi kommer fram till är att pedagogens *attityd* till vad som prioriteras, har även störst fokus i verksamheten.

Pedagogerna har liknande tankar om vad ordet motorik innebär. Att detta är något som finns hela tiden, vad än barnen gör. Motoriken är därmed något som tränas hela tiden. Jagtøien et al. (2002) menar vidare att motorik är samspelet mellan kroppens olika delar, som hjärnan, musklerna och nerverna. Att detta sker i olika stadier stämmer väl överens med det konstruktivistiska perspektivet om barns mognad i olika stadier (Lillemyr, 2002). Pedagogerna är även överens om att den medvetna motoriska träningen inte tränas lika mycket nu, som på 80-talet. Tellgren (2008) beskriver läroplanens historik med förändringar. Vi anser att det självklart även blir en förändring i utbildningarna, i samband med dessa förändringar. Eftersom det nu är strävansmål och inte bara omsorg om barnen, så blir kraven högre på pedagogerna till att ge en mer lärande verksamhet. Vi ser att det är detta som gör att motoriken inte har samma fokus som fram till och med 80-talet, då observationerna var mer fokuserade på motoriken än annat lärande.

Pedagogernas *attityd* till den motoriska träningen är att det är viktigt att barn får möjlighet till övning och stimulans, risken är annars att den glöms bort i verksamheten (Ericsson, 2003, 2005; Ellneby, 2007). Enligt Handal och Lauvås (2000) är just *attityden* till ett ämne viktigt för hur pedagogen hjälper barnen att *genomföra* träningen i verksamheten. Om barn har tillgänglighet och lockas till den motoriska träningen. Det vi ser ute i verksamheterna är att det till största delen är bra tillgänglighet för den finmotoriska träningen. Vi menar att pedagogernas *attityder* är att barn ska ha en god pennhållning vid skolstart. Detta är en anledning till att finmotoriken medvetet tränas och därmed även görs tillgänglig genom att pennor och papper ligger lättåtkomliga. Pedagogerna är även eniga om att motoriken påverkar självkänslan hos barn, precis som Mooser (2000) skriver. Pedagogerna säger även att motoriken, teoretisk inläring och koncentration hör ihop. Precis som Carola (förskola, examensår 2005) säger, så är det forskat mycket om detta. Eriksson och Karlssons (2012) studie visar att extra motorisk träning ger positiva resultat i

det teoretiska lärandet. Detta är något som även Kadesjö (2000) påvisar. Studien av Rickardson och Montgomery (2005) visar att barn med god kondition har större förmåga att lösa problem, men även positiv effekt på perceptuell förmåga och att kunna sätta ord på tankeprocesser, så kallade verbala teser. Detta skulle kunna vara på grund av nybildningen av nervceller, som bildas vid förbättrad syreupptagningsförmåga vilket Perieira et al. (2007) förklarar i deras studie.

Magdalena (förskola, examensår 1989) tycker att det är viktigt att träna rörelserna så att de automatiseras. Detta gör att småbarnsreflexerna tränas bort. Både Ellneby (2007) och Ericsson (2005) förklarar att ett barns motorik börjar med reflexrörelse. Den vidareutvecklas till en automatiserad och viljestyrd rörelse genom träning. För att detta ska lyckas måste övningen återupprepas om och om igen. Ericsson (2005) påvisar att en rörelse som är inlärd gör det lättare för barnen att lära nya rörelser. Att träna rörelserna så det blir automatiserade ser vi som en viktigt det i våra arbeten med barns motoriska utveckling.

Carins (förskola, examensår 1984) tankar om att många av nutidens barn är mycket stillasittande redan som små går hand i hand med det Holle (1985) skriver om att samhället försummar en hel del av barns motoriska träning genom till exempel tv-tittande. Detta är något vi själva har reflekterat över både genom arbetslivet och privat. Att detta nya stillasittande liv kommer påverka barns liv både genom en försämrad hälsa, med övervikt och försämrad stressnivå är vi helt övertygade om. Därför vill vi hålla med Carin (förskola, examensår 1984) att det är viktigt att förskolan/förskoleklassen är ett komplement till det stillasittande livet. Hennes *erfarenheter* är att små barn ligger ner mer sällan vilket innebär att deras reflexrörelser inte automatiskt tränas bort lika enkelt. Vi anser att om pedagogerna tar del av praxistriangel (Handal & Lauvås, 2000) och tillsammans reflekterar över barns stillasittande liv kan de gemensamt bli medvetna och komma fram till varför det är viktigt med rörelse och på vilket sätt de kan hjälpa barnen att få en verksamhet som lockar barnen till att röra på sig.

Moa (förskoleklass, examensår 2000) anser att grovmotoriken måste tränas in före finmotoriken. Detta stämmer väl överens med Jagtøien et al. (2002) och det konstruktivistiska perspektivet (Lillemyr, 2002). Ericsson (2005) förklarar att barn som har svårigheter med sin finmotorik får svårt med pennhållning när de börjar skolan. Vi förstår att det är viktigt att pedagoger på förskolan jobbar med detta, för att barnen ska få en bra start när de börjar skolan. Hon menar att tungans finmotoriska rörelser kan vara en orsak till barn som har problem med uttalet. Detta är något som stärker Elisabeths (förskoleklass, examensår 1985) erfarenheter av språkutvecklingen. Våra erfarenheter från de verksamheter vi arbetat i, säger oss att pedagogerna använder sig mycket av rim och ramsor för att träna tungans rörelser. Vi har även upplevt att denna träning kommer och går. Direkt efter kompetensutbildning gällande språket gjordes det mycket av denna träning, senare har den fallit i lite glömska. Därför anser vi att det är viktigt att följa upp utbildningarna i verksamheterna.

Hur arbetar man vidare med kunskapen och ger det någon effekt? Både Timperley et al. (2007) och Handal och Lauvås (2000) tar upp hur viktigt det är med reflektion i verksamheterna.

Eriksson (2003) och Holle (1987) påstår att motoriska brister ger barn problem med fortsatt utveckling, bland annat hämmar det den sociala förmågan, självkänslan och kan även ge koncentrationssvårigheter. Detta samband ser alla pedagogerna. Hilda (integrerad förskoleklass/åk1, examensår 1974) anser att kroppskontroll och självkänsla är nära knyttet till varandra. Mooser (2000) ser även detta samband. Han anser att möjligheterna till träning under barnens dagar har betydelse för självkänslan. Mjaavatn och Gundersen (2005) ser ett samband mellan god motorik, lek och det teoretiska lärandet. De menar att barn med god motorik får fler kamrater och att det är detta som påverkar barnen. Enligt dem lockas barn av att gå till skolan genom kamraterna. Vi håller med Säljö (2000) att i ett socialkonstruktivistiskt perspektiv lär barnen tillsammans och att detta kan vara en positiv påverkan till den teoretiska inläringen.

Kadesjö (2000) visar i sin studie på sambandet mellan motoriska brister och problem med läsförståelsen. För att minska risken att barn får problem med läsförståelsen, ser vi att det är viktigt att ha pedagoger som är medvetna om motorikens påverkans effekter och därför medvetet planerar den motoriska träningen. Några pedagoger oberoende av utbildningen kan se sambandet. Men kan ändå inte säga att det är motoriken som avgör inverkan på den teoretiska inläringen. Enligt Hilda (integrerad förskoleklass/åk1, examensår 1974) finns det barn som har god motorisk förmåga, men trots detta har problem med den teoretiska inläringen. Kan detta då bero på att barn har olika lärostilar? Detta är något som vi finner är intressant och viktigt att pedagogen har med sig i sina tankar, när det gäller ett barns teoretiska inläring.

Kadesjö och Gillberg (1999) anser att det är viktigt att pedagogerna känner till vad motoriska brister är och hur de kan hjälpa barnen med dessa problem. Carola (förskola, examensår 2005) beskriver att en avvikande motorisk rörelse ger ofta problem med teoretisk inläring och koncentrationsförmågan. Här ser vi att *attityden* till att ta detta på allvar påverkar *handlingen*. Känner jag som pedagog inte till vad en motorisk brist är och hur den påverkar barnen, kan jag heller inte stötta barnen i samma utsträckning i sin motoriska utveckling.

Läroplanernas påverkan

Den största motoriska utvecklingen sker under barnens första år (Ellneby, 2007). Elisabeth (förskoleklass, examensår 1985) ser att det är naturligt att den motoriska träningen utförs mer i förskolan. Vilket vi håller med om eftersom det är då barnens motoriska utveckling är som störst. Däremot betyder inte det att träningen alltid är medvetet planerad av en pedagog. Vi anser att barn är nyfikna och strävar framåt. De försöker nå saker, komma fram snabbare med mera. Detta gör att barn själva tränar upp sin motorik. Vi anser att den motoriska träningen utförs mer i förskolan, även beror på att förskoleklassen

är en bro över till skolan precis som Elisabeth (förskoleklass, examensår 1985) förklarar det. Här behövs träning på att till exempel sitta still och arbeta. Verksamheten i förskoleklassen är mer skolifierad, som Elisabeth (förskoleklass, examensår 1985) kallar det. Hon menar vidare att en förskoleklass, som inte är integrerad har större möjligheter att på ett friare sätt styra sin verksamhet. Detta ger även större chans att arbeta mer med den motoriska träningen. Genom vår studie har det framkommit att de integrerade förskoleklassernas pedagoger arbetar utifrån ett skolperspektiv med tanke på raster och att följa årskurs ett i deras dagliga upplägg. Vi förstår att de integrerade arbetar utifrån Lgr 11 (Skolverket, 2011) på ett mer styrt vis än övriga förskoleklasser. Tellgren (2008) skriver i sin studie att Skolverket och forskare är oroliga för att möjligheterna till lek och rörelser, som genomsyrat förskolans pedagogik, är på väg att försvinna. Detta med läroplanens förändringar mot strävansmål. Även i förskolorna har det skett en förändring. Pedagogerna tycker att motoriken har kommit i skuggan av de olika ämnesområdena. Malin (förskola, examensår, 2014) nämner att man pratar mer om svenska, teknik och matematik, än vad som pratas om motorik. Hon menar att mycket kretsar kring pedagogisk dokumentation. En fråga som vi ställer oss i inledningen är om förskolans pedagogik behålls. Grundskoleutredningens (2014) förslag är att förskoleklassen blir obligatorisk för barnen, det vill säga att barnen redan från 6 års ålder får skolplikt. Detta ser vi dock inte som ett problem, utan hellre till barnens fördel. Vi ser förskoleklassen som den bro vi tidigare nämnt och ett fantastiskt tillfälle att ge alla barn lika förberedelser inför skolstart. Det vi däremot är funder samma till är om lärare mot tidigare år, ska ansvara i dessa verksamheter. Deras utbildningar är inte inriktade mot förskolepedagogiken, vilket innebär möjlighet till lek och rörelse.

Pedagogens teori och erfarenhet om motorisk utveckling har betydelse

Studien visar att pedagogens erfarenhet påverkar *attityden* till den motoriska utvecklingen, men även *genomförandet* av den. Vi anser att pedagogens *erfarenheter* ger den största möjligheten till barns motoriska träning. Vi vill påstå att utbildningar i ämnet är av stor vikt för både barnen, pedagogen och verksamheten. Att pedagogen har ett eget intresse av att vilja vidareutveckla sig, tycker vi är avgörande i verksamheternas mål. Vi anser att det är först om pedagogen själv är intresserad som ny kunskap befasts och även kan visa sig vidare i verksamheten.

I Barbros (integrerad förskoleklass/åk1, examensår 1977) exempel, där barnen fick springa runt skolgården, innan skoldagen började, visade på positiva resultat i det teoretiska lärandet och framför allt koncentrationsförmågan. Denna *erfarenhet* tar Barbro (integrerad förskoleklass/åk1, examensår 1977) med sig. Ericsson (2003) och Kadesjö och Gillberg (1999) menar att pedagogers kunskaper och *erfarenheter* är viktiga för att de ska kunna hjälpa barn framåt i dess motoriska utveckling. Ericsson (2003) har en åsikt om att kunskapen behövs, för att pedagogen ska kunna organisera, planera och *genomföra* motorisk träning. I vår studie ser vi en skillnad i den tidigare och senare

utbildningen. Pedagoger som har gått tidigare har fått redskap till den motoriska träningen, bland annat genom observationer och egen praktisk träning genom utbildningen. Alla fick då en gemensam helhetsbild i området. Detta stämmer väl överens med Tellgren (2008) och läroplansförändringarna. Nu är motoriken ofta en valbar kurs. Vi anser att detta innebär att de studenter som inte väljer denna kurs, går miste om en stor och värdefull kunskap, med tanke på barns motoriska utveckling. Därför är det enligt oss av stor vikt att man inom arbetslaget lär av varandras *erfarenheter* och tar dessa tillvara.

Studiens resultat visar att utbildningarna har spelat stor roll när det gäller pedagogers observationsförmåga. De som gått tidiga utbildningar gjorde mycket observationsövningar. Detta blir något som sitter i "ryggraden", som de kallar det. Malin (förskola, examensår 2014) säger att hon har lärt av andra kollegors *erfarenheter* och gör ofta observationer. Vi anser att det är *attityden* till motoriken, som är avgörande om den ska observeras. Den stora frågan är vad meningen är med att observera? Har pedagogen svar på det, finns troligen en medvetenhet från forskning eller *erfarenhet*. När det gäller kompetensutveckling, framkommer det i vår studie, att motorisk utveckling kommer i skymundan av styrdokumentens inriktning, mot bland annat pedagogisk dokumentation av verksamheten. En annan sak som kom fram genom pedagogernas *erfarenheter* är att det egna intresset av motorisk träning är avgörande för kompetensutvecklingen. *Attityden* till varför man ska gå en kompetensutvecklingskurs eller utbildning är viktigt. Vi anser att man måste ha en positiv *attityd* för att vilja utvecklas. Om inte denna finns, så kommer troligen inte heller innehållet av kursen att få fäste i verksamheten. Vi tycker det är viktigt att man tar eget initiativ. Detta för att pedagogernas egna intressen måste tas tillvara. Detta har vi kommit fram till genom våra intervjuer. Carin (förskola, examensår 1984) har ett eget intresse av barns motoriska utveckling. Därför sökte hon mer information och *erfarenheter* genom kurser. Detta visar sig vidare i verksamheten genom hennes målinriktade arbetsätt med medveten motorisk träning. Vi tycker att det är viktigt att pedagoger inte stannar upp i sin utveckling utan fortsätter följa med forskningsutvecklingen för att få fler *erfarenheter*. Genom kompetensutveckling får pedagogen nya idéer, som gör att man fortsätter att utvecklas som pedagog.

Pedagogens genomförande har betydelse för barns motoriska utveckling

Hur en pedagog *erbjuder* motorisk träning i verksamheten är beroende av pedagogens *attityd* och *erfarenhet* i ämnet, detta är en central del i vår studie. Praxistriangeln blir först hel när alla tre olika delarna är inblandade. Enligt oss är det viktigt att man som pedagog reflekterar över dessa tre delarna för att kunna arbeta medvetet i verksamheten och därigenom kunna sträva åt samma mål.

Alla pedagoger påpekar att den medvetna motoriska träningen görs tillsammans med flera barn. Enligt dem är det mycket på grund av att inget barn ska känna sig utpekad. Samtidigt är träningen nyttig för alla, oavsett

deras motoriska förmåga. Motoriken tränas alltså inte till största delen tillsammans på grund av det socialkonstruktivistiska perspektivet där barn lär i ett socialt sammanhang (Säljö, 2000). Förskolornas pedagoger anser att barnen tränar motorik under hela dagen, bland annat genom rörelselek. I samlingar används ofta rörelsesånger, rim, ramsor och massagesågor. Barnen tränar motoriken när det klär på sig, klättrar upp på stolen eller vid matbordet. Detta blir i de vardagliga rutinerna. Vi anser att den vardagliga träningen är viktig, men vi tycker att det även måste finnas motorisk träning som är planerad för att barnen ska få en bra grund att stå på. Carin (förskola, examensår 1984) låter barnen passa på att träna bort småbarnsreflexerna vid blöjbytena. Här kan vi påvisa att Carins (förskola, examensår 1984) *erfarenheter* visar sig i *handlingen* av den motoriska träningen med barnen. Hon har även ett *mål* och en *attityd* till det som görs. Eftersom alla pedagoger anser att grovmotoriken tränas hela tiden, kan det enligt oss vara en anledning till att just den grovmotoriska träningen därför inte blir planerad och lika medvetet tränat som finmotoriken. I vår studie har det framkommit att de flesta av pedagogerna har ett medvetet tänk och handling när det gäller den finmotoriska träningen. Det tränas mycket på att till exempel klippa, rita, bygga med klossar och använda sig av pärlor.

Pedagogerna ser att tillgängligheten är viktig för den motoriska träningen. De vill att barnet ska kunna nå pyssel och pussel med mera själv. Vi tycker också att det är viktigt att pedagoger medvetet tänker på att erbjuda barnen möjligheter till att lätt kunna lockas till att träna sin motorik. Detta stämmer bra överens med Lillemyr (2002) om att pedagogernas påverkan till en lockande miljö har stor betydelse. Förutom tillgängligheten är det viktigt att utmana barnen. Carin (förskola, examensår 1984) beskriver att barnen tränas med hjälp av naturens egna möjligheter i skogen. Ericsson et al. (2009) beskriver hur viktig utemiljön är för att barnen ska utvecklas motoriskt. Alla pedagoger beskriver hur de tar hjälp av skogens och naturens möjligheter till den motoriska utvecklingen. Alla verksamheter har även tillgång till en idrottshall och simhall. Här kan vi se att pedagogerna har stora möjligheter till att utmana barnen och träna deras grovmotorik i de olika miljöerna vilket vi tycker är bra för barnens motoriska utveckling.

Pedagogerna är eniga om att motoriken och sinnena inte går att skilja åt. Precis som Ellneby (2007) skriver är det otroligt viktigt att barn har roligt när det tränar. Träning på ett lekfullt sätt gör träningen lättare. Sinnena blir som ett redskap för att göra träningen rolig. Med hjälp av sinnena lockas barn till glädje och rörelse. Malin (förskola, examensår 2014) berättar att när barnen hör musik, så rör de sig automatiskt. Detta kan sättas in i den perceptionella utvecklingen, som Holle (1987) beskriver. När barnen hör musik och får den stimulera går signalerna upp till hjärnan som tolkar sinnesintrycket. Detta gör att barn får en känsla i kroppen. Denna känsla och upplevelsen ger en rytm, som gör att barnen börjar röra sig till musiken.

Moa (förskoleklass, examensår 2000) tycker att förutom synen så använder sig pedagogerna mer av hörseln, än andra sinnen, ju äldre barnen blir. Det Moa

menar är att barnen ska sitta still och lyssna när de kommer upp i skolåldern. Vi anser att det är viktigt att låta barnen lära genom alla sina sinnen, även upp i skolåldern, just på grund av att man har olika lärostilar. Vilket medför att man har olika sätt att befästa kunskap. Malin (förskolan, examensår 2014) berättar om hennes *erfarenhet* av att lära via rörelse, gör det lättare att minnas. Detta ger Emma (förskola, examensår 2008) ett bra exempel på, då hon gjorde ett eget test på förskolan med barnen och prepositioner. Malin (förskolan, examensår 2014) och Emma (förskola, examensår 2008) har en *attityd* och ett *mål* till varför man ska ta hjälp av rörelse vid inläring. Eftersom båda pedagogerna har egna *erfarenheter* av att lära med hjälp av rörelser, arbetar de även utifrån detta.

Observationer för att upptäcka avvikande motoriska rörelser

Alla pedagoger är överens om att observationer görs dagligen och hela tiden. Men de skrivs sällan ner, utan var och en behåller den för sig själv. Alla pedagoger med tidig utbildning, säger att de har "observationerna i ryggraden". Även Malin (förskolan, examensår 2014) säger detta och hon menar att det är med hjälp av andras *erfarenheter* hon har lärt sig arbeta på detta vis. Här ser vi att Malin (förskolan, examensår 2014) klart och tydligt att hon har tagit lärdom av andras *erfarenheter* och arbetar utifrån dessa. Enligt Tallgren (2008) gjordes det mycket observationer i utbildningarna på 70-talet. Dessa observationer och dagboksskrivande, låg till grund för att stärka verksamheten och förskollärarens arbete. Vi jämför detta med dagens pedagogiska dokumentation. Alla pedagoger är överens om att den pedagogiska dokumentationen är stor i verksamheterna, men den är inte direkt riktad mot motoriken.

Ericsson (2003) belyser vikten av att personalen är närvarande och iakttagande för att se eventuella avvikande motoriska färdigheter, så att man tidigt kan hjälpa barnen med den utvecklingen. Detta anser vi att man gör som pedagog när man observerar. Magdalena (förskola, examensår 1989) säger att det är viktigt att komma ihåg att det inte är barnet som har brister, utan verksamheten. Det hon menar är att kravet inte ska sättas på barnet, utan att det är verksamheten som måste ge möjligheterna till utveckling. Det är först när man upptäcker en avvikande motorisk rörelse, som man talar med arbetslaget om detta. Eriksson (2003) och Holle (1987) hävdar att ett observationsschema, loggbok eller löpande protokoll i något som är bra att använda sig av för att upptäcka en bristande motorisk rörelse. Vi tycker att det är viktigt att komma ihåg att dessa observationscheman inte får användas systematiskt med alla barn, eftersom barn i förskolan inte ska bedömas enligt Lpfö 98 (Skolverket, 2010) I förskolan har vi strävansmål (Tallgren, 2008). Vilket innebär att barnen inte har några gemensamma, nedskrivna krav att uppnå i jämförelse med skolan.

Vi instämmer i pedagogernas tankar om att den motoriska träningen håller på att glömmas bort och att detta kan bero på att de teoretiska ämnena tar över i strävansmålen. Malin (förskolan, examensår 2014) nämner att man pratar mer om svenska, teknik och matematik, än vad som pratas om motorik. Hon menar att mycket kretsar kring pedagogisk dokumentation. Vi tycker att det är viktigt

att man integrerar alla ämnen, det vill säga att om man till exempel håller på med matematik så kan man vara ute i skogen och röra sig samtidigt. Vi anser att alla ämnen går att integrera med varandra och för pedagogen gäller det att vara kreativ.

Elisabeth (förskoleklass, examensår 1985) menar att insiktsfull och kunnig personal ger större möjligheter. Vi ser att Carola (förskola, examensår 2005) tycker det blir lite problem i verksamheten när inte alla pedagoger har samma bakgrundstanke med att träna motorik eller att observera utvecklingen. Ännu en gång ser vi vikten av kompetensutveckling, men framför allt vikten av att man reflekterar över arbetet. Vilka *mål* och syften har man till den motoriska träningen? Precis som både Handal och Lauvås (2000) och Timperley et al. (2007) tar upp så är reflektioner av och runt arbetet viktigt för att kunna hjälpa barnen framåt i den motoriska utvecklingen. Förutom sina egna och kollegors reflektioner, så anser vi att det är viktigt att även komma ihåg barnens reflektioner, genom att prata med dem.

Sammanfattning

Vi kan genom vår studie påvisa att praxistriangeln och dess olika block som *attityder*, *erfarenheter* och *genomförande* stämmer väl överens med verkligheten om hur en pedagog arbetar i verksamheten.

Eftersom grovmotoriken utvecklas mycket i förskoleåldern anser vi att pedagoger har ett stort ansvar i att stimulera varje barn till en positiv motorisk utveckling. Våra första tankar om att barns motorik är viktigt för blivande skolgång och det teoretiska lärandet håller vi fast vid. Om barn inte har tränade muskler och inte kan hålla sin egen kropp, kan barnen ha svårt att sitta still på en stol och mister då sitt fokus på undervisningen. Genomgående i forskningsvärlden är att motoriken har betydelse för den teoretiska inläringen och koncentrationsförmågan. Det som framkommit i vår studie är dock att flera forskare har olika synpunkter på motorikens inverkan av den teoretiska inläringen. Detta gör oss lite mer ödmjuka och vi låter tankarna smyga sig vidare på att undra om det faktiskt är att barn har olika lärostilar som gör skillnaderna i barns teoretiska lärande.

Genom Praxistriangeln (Handal & Lauvås, 2000) har vi fått nya tankar om hur viktigt det är att varje pedagog funderar över sin egen *attityd* till området och vad denne har för *mål*. Vilka *erfarenheter* har pedagogen själv när det gäller motoriken? Hur bidrar hen till *genomförandet* av barns motoriska utveckling? Det vi har lärt oss under vår undersökning är vikten av att man i arbetslaget samtalar om barns motoriska utveckling och reflekterar runt detta genom praxistriangeln (Handal & Lauvås, 2000). Vi har upplevt att många arbetslag utbyter *erfarenheter* och snuddar vid *värderingar* och *attityder* men fördjupar sig sällan. Handal och Lauvås (2000) menar att det är först när man pratar om *teorier* som gör att verksamheten utvecklas. Om man även blandar in *attityd* och *värdegrund* (vad man står för) ändras verksamheten positivt. Med detta får man ett gemensamt *mål* att sträva emot. Hur kan man hjälpa barnet till motorisk utveckling vid exempelvis påklädning och andra vardagliga

göromål. Både i ute och inne aktiviteter bör man som pedagog reflektera över den motoriska träningen. Det gäller att man är närvarande, engagerad och medveten om vad som görs. För att pedagogerna skall få denna medvetenhet, är det viktigt enligt oss, att läsa aktuell forskning, litteratur samt att diskutera med sina kollegor. Kompetensutveckling ser vi som ett måste för att hjälpa arbetslaget framåt med tankarna i ny forskning. Här ser vi att varje enskild pedagog har ett ansvar i att vilja utveckla sig. Vi är övertygade att *attityden* påverkad av forskningen gör arbetet med den motoriska utvecklingen mer målmedveten.

Pedagogerna är överens om att det genom läroplanen har blivit *attitydförändringar*, när det gäller att *träna* den motoriska utvecklingen. På grund av strävansmålen har fokuset kommit bort från motoriken och observationerna runt dessa. Precis som Tellgren (2008) påstår så ifrågasätter även vi om förskolepedagogiken är på väg att försvinna från förskolorna och förskoleklasserna. Genom vår studie har vi kommit fram till att i förskolorna märks denna förändring, både genom pedagogernas *attityd* till motoriken och deras *erfarenheter* om den, vilket visar sig i *genomförandet* i verksamheterna. Vi tolkar genom vår studie även att de integrerade förskoleklasserna har svårare att arbeta mot förskolepedagogiken än de förskoleklasser som inte är integrerade. De integrerade förskoleklasserna följer oftast årskurs ett i deras undervisning av ämnen i klassrumsmiljön. Detta kan vi se medför att den motoriska träningen kommer i skymundan. Vad händer om grundskolan blir tioårig genom grundskoleutredningens förslag? Räcker det med kompetensutbildning i ämnen eller bör de även utbilda i förskolepedagogiken? Kanske är tankarna att lek och rörelse inte behövs för sexåringar?

Avslutande reflektioner

I dagens samhälle upplever vi att barn är mycket stillasittande. Risken är att de då inte får sin motorik utvecklad, på ett för dem fördelaktigt sätt och därmed kan det påverka barns skolgång negativt. Vi anser att barn behöver den största rörelsetimulansen under sina sex första år för att lyckas automatisera sina rörelser. Många barn tillbringar stor del av sina första år på förskolor och förskoleklasser, därför har pedagogerna, enligt oss, ett stort ansvar till att erbjuda barn rörelsestimulans. Forskning visar på att motorikens färdigheter har betydelse för barns koncentration och teoretiska lärande.

I studien valde vi att undersöka pedagogernas syn på motorisk träning i den dagliga verksamheten i förskolan/förskoleklassen, med hjälp av en kvalitativ ansats genom intervjuer. Vi ser att alla pedagoger i vår studie har en positiv attityd till den motoriska utvecklingen, där de förklarar motorikens betydelse för ett barns fortsatta utveckling i den framtida skolgången.

Det som framkommer av vår studie är att precis som vår tolkning av hur skaparna av praxistriangeln menar, så är en pedagogs *attityd* och *erfarenheter* till motorikens betydelse avgörande för hur den motoriska träningen *genomförs* i verksamheten. Det som även framkommer i studien är att det är viktigt med formativ bedömning. Genom praxistriangeln bör arbetslaget reflektera

tillsammans så de utifrån detta kan med hjälp av egna och andras *erfarenheter*, driva verksamheten framåt mot ett gemensamt *mål*. Vår studie har gett oss en djupare förståelse när det gäller barns motoriska utveckling. Vi har tagit till oss att forskare har olika åsikter om hur motorisk utveckling kan påverka det teoretiska lärandet. Vi har även genom vår studie fått förståelse för hur viktigt det är med en pedagog som har en positiv *attityd* till *forskning* och *genomförande* av den motoriska träningen i verksamheterna. Det är även av stor vikt att arbetslaget får kompetensutveckling inom motorisk utveckling, då det har större möjligheter att få kännedom om eventuell ny forskning. Vi har även tagit praxistriangeln till oss. Vi har fått en större förståelse hur man i verksamheterna kan använda sig av denna och att den är viktig för att pedagogerna ska kunna arbeta åt samma håll med större förståelse.

En sista avslutande reflektion är glädjen över att vi genom våra intervjuer, har väckt pedagogernas intresse för barns motoriska utveckling. Detta kan leda till att de i verksamheterna tar upp ämnet i arbetslaget för reflektion som ger nya möjligheter för barn och deras motoriska utveckling.

Förslag på vidare forskning

I vår studie har vi undersökt pedagogernas förhållande till motoriken. Det vi skulle vilja undersöka vidare är hur den motoriska träningen genomförs i de olika verksamheterna genom observationer.

Referenser

- Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser* (2 uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Bjørndal, C. R. P. (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. Stockholm: Liber.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder* (2 uppl.). Malmö: Liber.
- Dir, 2014:41, Grundskoleutredningen- Regeringen
Tillgänglig på internet:
<http://www.regeringen.se/sb/d/18289/a/236281>
- Ellneby, Y. (2007). *Barns rätt att utvecklas*. Stockholm: Natur och kultur.
- Ericsson, I. (2003). *Motorik, koncentrationsförmåga och skolprestationer: en interventionsstudie i skolor 1-3*. (Diss., Malmö studies in educational sciences 6). Malmö: Lärarutbildningen, Malmö högskola. Tillgänglig på Internet:
<http://dspace.mah.se/handle/2043/7975>
- Ericsson, I. (2005). *Rör dig - lär dig: motorik och inläring*. Stockholm: SISU idrottsböcker.
- Ericsson, I., & Karlsson, M. K. (2012). Daglig idrott och hälsa förbättrar motorik och skolprestationer: en 9-årig interventionsstudie. *Idrott & hälsa : organ för Svenska idrottslärares föreningen*, (23 januari, 2014)
- Ericsson, I., Grahn, P & Skärbäck, E. (2009). Närmiljöns betydelse och hur den kan påverkas. *Educare*, (2009.), 81-101. Tillgänglig på Internet:
<http://dspace.mah.se/bitstream/handle/2043/8425/Narmiljons%20betydelse.pdf?sequence=1>
- Handal, G., & Lauvås, P. (2000). *På egna villkor. En strategi för handledning*. Lund: Studentlitteratur.
- Holle, B. (1985). *Rörelseberedd - lekberedd?: möt barnet där det står : praktisk vägledning i barns grovmotoriska utveckling*. Stockholm: Natur och kultur.
- Holle, B. (1987). *Normala och utvecklingshämmande barns motoriska utveckling: praktisk vägledning med utvecklingsschema och övningsexempel* (3 uppl.). Stockholm: Natur och kultur.

- Jagtøien, G., Hansen, K., & Annerstedt, C. (2002). *Motorik, lek och lärande*. Göteborg: Multicare
- Kadesjö, B. (2000). *Neuropsychiatric and neurodevelopmental disorders in a young school-age population: epidemiology and comorbidity in a school health perspective*. (Diss., Göteborg: Department of child and Adolescent Psychiatry, Institute for Health of Women and Children). Göteborg: Göteborg universitet.
- Kadesjö, B. & Gillberg, C. (1999). Developmental co-ordination disorder in Swedisc 7-year-old children. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, (38), s. 820-828.
- Kihlström, S. (2007). Fenomenografi som forskningsansats (s. 157-173). I J. Dimenäs (Red.), *Lära till lärare*. Stockholm: Liber.
- Lillemyr, O.F. (2002). *Lek - upplevelse - lärande i förskola och skola*. Stockholm: Liber.
- Mjaavatn, P. E., & Gundersen, K. A. (2005). *Barn - bevegelse - oppvekst: betydningen av fysisk aktivitet for småbarns fysiske, motoriske, sosiale og kognitive utvikling*. Oslo: Akilles forlag.
- Moser, T. (2000). Skaper fysisk aktivitet kloke og selvsikre mennesker? Myter og fakta rundt forbindelsen mellom motorikk, kognitiv læring og selvbilde. *Sport & Psyke*, (aug.), 14-22.
- Pereira, A. C., Huddleston, D. E., Brickman, A. M., Sosunov, A. A., Hen, R., McKhann, G. M., Sloan, R., Gage, F. H., Brown, T. R., & Small, S. A. (2007, mars, 27). An in vivo correlate of exercise-induced neurogenesis in the adult dentate gyrus. *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, vol. 104, no 13.
- Richardson, A.J., & Montgomery, P. (2005, december, 23). The Oxford-Durham study: a randomized, controlled trial of dietary supplementation with fatty acids in children with developmental coordination disorder. *Pediatrics*, 115-1360-1366. Tillgänglig på internet: <http://www.pediatrics.org/cgi/content/full/115/5/1360>
- Skolverket (2010): *Läroplan för förskolan, Lpfö 98 reviderad 2010*. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket.
- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.

- Tellgren, B. (2008). *Från samhällsmoder till forskarbehörig lärare: kontinuitet och förändring i en lokal förskolläraryr utbildning*. (Diss., Örebro Studies in Education, 24). Örebro: Örebro universitet.
- Timperley, H., Wilson, A., Barrar, H., & Fung, I. (2007). *Teacher Professional Learning and Development Best Evidence Synthesis Iteration [BES]*. New Zealand.
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

BILAGA 1

Missiv till intervjupersoner

Strömsund 2014-02-12

Hej!

Vi heter Kristin Persson Elverum och Anna Enarsson. Vi läser till lärare med inriktning mot förskola och förskoleklass, vid Mittuniversitetet i Härnösand (termin 7 av 7). I denna termin skriver vi vårt examensarbete.

Syftet med vår studie är att undersöka pedagogernas syn på barns motoriska utveckling. Intresset till vårt valda område väcktes när vi läste kursen *Lek, rörelse och friluftsliv* vid Mittuniversitetet Campus Härnösand. Att kunna tillgodose alla barns motorikutveckling är något som vi finner som en intressant och viktig utmaning. Detta är något som vi är angelägna att fördjupa oss i.

Vi önskar att få intervjua dig som arbetar i förskola eller förskoleklass. Din medverkan är naturligtvis frivillig, men ditt deltagande är värdefullt för vårt examensarbete. Intervjuerna är planerade att göras vecka 8 och beräknas ta 45-60 minuter.

Om du tillåter, vill vi gärna använda oss av ljudupptagning under intervjun. Detta för att kunna bearbeta materialet efteråt. När examensarbetet är slut raderas intervjun. Vi kommer att följa Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Vilket innebär att din medverkan är frivillig och resultatet kommer att presenteras så att vare sig du eller den verksamhet du arbetar i kommer att kunna identifieras.

Har du några frågor kring intervjun så hör gärna av dig!

Med vänliga hälsningar

Kristin Persson Elverum
Mob nr: XXX-XXXXXX
Mail: XXXXXXXXX

Anna Enarsson
Mob nr: XXX-XXXXXX

Handledare: Catharina Höjjer
Mail: XXXXXXXXX

BILAGA 2

Intervjufrågor

Uppvärmningsfrågor

Hur länge har du arbetet i Förskola/förskoleklass?

Har du arbetat i någon annan verksamhets område än förskola/förskoleklass?

1. Hur ser en dag ut i verksamheten, utifrån ett motoriskt träningsperspektiv?
2. Berätta om hur barnen stimuleras med hjälp av sina sinnen till motorisk träning vid olika aktiviteter i den pedagogiska verksamheten?
3. Vad ingick i din lärarutbildning och eventuell kompetensutveckling med tanke på barns motoriska utveckling?
4. Hur menar du att motorisk förmåga har betydelse för barnens teoretiska lärande? Vilken erfarenhet har du av detta? Beskriv, ge exempel.
5. Hur observeras barnens fin- och grovmotrik i verksamheten och hur följs den upp?
6. Vilka hinder eller möjligheter finns det att arbeta specifikt med barns motorik?